

GLAS GORENJSKE

SZDL IN DRUŠTVENO ŽIVLJENJE

v radovlijski komuni

Pretekli teden je imel odbor SZDL za radovlijsko komuno svojo sejo, na kateri je obravnavala vrsto nalog, ki jih bo morala Socialistična zveza še izpolniti v tem letu. Prav tako pa so razpravljali tudi o delu drugih družbenih organizacij.

V radovlijski komuni je 19 osnovnih organizacij SZDL, ki bodo v kratkem imele svoje letne občne zbornice. O poteku priprave na občne zbornice, ki bodo zaključeni do 20. marca, je poročal predsednik odbora SZDL za radovlijsko komuno tovariš Ivan Bertonec. Organizacije Zveze borcev bodo imele svoje letne konference po komunah v naslednjih dveh tednih. Vzporedno s temi občnimi zbornicami bodo tudi mladinske organizacije izvedle svoje letne skupščine, mladinska konferenca komune pa bo prve dni marca.

Odbor SZDL je razpravljal tudi o kulturno prosvetnih dejavnosti v radovlijski komuni in sklenil, da bodo ustanovili zvezo kulturno prosvetnih društev radovlijske komune, ki bo združevala 9 društev. Ustanovitve zveze je potrebna zaradi boljše sodelovanja kulturnih društev.

Ostale družbene organizacije so s svojimi občnimi zbornicami že

več ali manj zaključile. Vse sindikalne podružnice so že imele svoje občne zbornice. Precejšnjo razgibanost in vnetost pa je pri svojem delu pokazal zlasti Krajevni sindikalni svet, ki je sklenil, da bo v kratkem sklical konferenco predsednikov sindikalnih podružnic, na

kateri bodo razpravljali o novem plačnem sistemu in tarifnih pravilnikih.

Ob zaključku seje je odbor SZDL za radovlijsko komuno razpravljal še o nekaterih sklepih, ki naj bi poživili in okrepiли društveno življenje v radovlijski komuni.

PRED OBČNIM ZBOROM ZB KRANJSKE KOMUNE

Večjo skrb borcev NOV

V sredo, 23. februarja je bila v Kranju mestna konferenca ZB. Konferenca sicer ni imela značaja občnega zbora, ker delegati niso volili novega vodstva, marveč so izbrali samo 25 delegatov za konferenco ZB kranjske komune. Kljub temu pa je bila konferenca stvaren obračun dela mestne organizacije v preteklem letu. Poročilo predsednika tov. Peklaja je zelo nazorno prikazalo razne notranje organizacijske pomanjkljivosti, ki so se pojavile pri lanskega leta delu. To se je posebno odrazilo pri skrbi za otroke padlih borcev (štipendije in orga-

nizacija kolonij) in pri splošni skrbi za borce in aktiviste NOV.

V razpravi je tov. Koželj - Vanjo predlagal, naj bi organizacija ZB v prihodnje točno pregledala, kje in na kakšnih delovnih mestih so zaposleni njeni člani. Edino tako jim bo potem organizacija lahko koristno pomagala, hkrati pa se bo lahko borila proti krivicam, ki se njenim članom čisto gode.

Delegati so na koncu soglasno sklenili, naj stari odbor vodi organizacijo vse dotlej, da ne bo izvoljen odbor ZB komune.

—k

Seja LOMO Kranj

Kranj, 25. II. 1955.

Danes popoldne bo seja Ljudskega odbora mestne občine v Kranju, na kateri bodo odborniki v prvi točki dnevnega reda razpravljali o poteku zborov volivcev, ki so bili v vseh občinskih volivnih enotah zaključeni pretekli teden. O številnih predlogih in sklepih zborov volivcev smo že pisali, odborniki pa jih bodo skušali na današnji seji vskladiti z letošnjimi finančnimi zmogljivostmi mestne občine. Prav tako bodo odborniki razpravljali o imenovanju nekaterih novih direktorjev podjetij na področju občine, in o konstituiranju novega obrtnega podjetja »Uniforma«. Odborniki bodo izvolili tudi komisijo, ki bo pripravila odlok o uporabi zemljišč za splošne gradbene namene. Ob zaključku seje pa bodo potrdili prve zaključne račune kranjskih podjetij.

Končno se je zima le usmili ljubiteljev zimskega športa. Na sliki: Pogled na zasneženi Kranj iz kanjona Kokre.

Reka - Lesce - Koper

nova proga JAT

KONEC MAJA BO SLOVESNO OTVORJENO NOVO LETALIŠČE V LESCAH. — VELIK LETALSKI MITING OB OTVORITVI

Pred nekaj dnevi je bila na Bledu konferenca predstavnikov letalskega centra v Lescah, ki so se je udeležili tudi komandant Jugoslovanskega vojnega letalstva, generalni polkovnik Zdenko Ulepič, direktor Upra-

ve civilnega letalstva Batrič Jožanovič in predsednik Letalske zveze Jugoslavije, polk. Braco. Na konferenci so razpravljali o otvoritvi novega letališča v Lescah, ki bo združeno z Dnevom Jugoslovanskega vojnega letalstva in obletnico obsoja Letalske zveze Jugoslavije. Na konferenci so se odločili, naj bi bila otvoritev 30. maja. Ob tej priložnosti bo v Lescah velik letalski miting s sodelovanjem vseh enot letalstva, vključno reaktivnih letal in helikopterjev. Prav tako bodo na mitingu sodelovale tudi padalske enote. Toliko na kratko o mitingu, o katerem bomo še poročali.

Važneje je, da bo z otvoritvijo letališča v Lescah vzpostavljena nova letalska proga JAT Reka - Lesce; ko bo pa urejeno letališče v Kopru, bomo dobili letalsko zvezo tudi v Koprju. Nedvomno bo nova letalska zveza veliko pripomogla k razširjenju in dvigu turizma na Gorenjskem, zlasti pa kor velika pridobitev za turizem na Bledu. To toliko bolj, ker na Gorenjskem.

bodo na letalskem letališču uvedli tudi aero-taksi, t.j. letala, ki bodo prevažala potnike, goste in turiste po njihovi želji. To je pri nas nekaj novega, v drugih deželah imajo pa to prevozno službo že dobro organizirano in je odlični pripomoček pri širjenju turizma. Uprava za civilni promet bo dala na razpolago ljudi, ki bodo skrbeli za letalsko službo, meteorološko službo in radio zvezo.

Zelo verjetno je, da bodo na letalskem letališču lahko pristajala tudi tuja letala, vendar bo za to treba še urediti tako imenovane zračne kanale, po katerih bodo smela letati ta letala. Na ta način bodo skušali privabiti na Bled čim več gostov iz naše domovine, pa tudi iz tujine.

Seveda prvo leto obisk na letališču ne bo posebno velik, v prihodnjih letih pa se že lahko nadejamo velikega števila gostov. Novo letališče bo vsekarizma na Gorenjskem, zlasti pa kor velika pridobitev za turizem na Bledu. To toliko bolj, ker na Gorenjskem.

Za naše naročnike - vedno več nagrad!

PRAVIJO: »RASTE KOT GOBA PO DEŽJU«. TAKO NEKAKO BI LAHKO DEJALI ZA NAŠE NAGRADE, KI JIH BODO PREJELI NAŠI NAROČNIKI, CE BODO PORAVNALI NAROČNINO ZA VSE LETO. NAGRAD JE VSAK DAN VEČ IN V UREDNIŠTVU SE ŽE PRAV RESNO SPRAŠUJEMO, KAM NAJ VSE, KAR DOBIMO, SPRAVIMO. NO, PA BODITE BREZ SKRBI, ZARADI POMANJKANJA PROSTORA RES NE BOMO ODKLONILI NOBENE NAGRADE. NAŠE NAGRADNO ŽREBANJE JE ŠIROM PO GORENJSKI NALETELO NA VELIKO ZANIMANJE. SAJ OD VSEPOVSOD DOBIVAMO NOVE IN NOVE NAROČNIKE, KI TUDI ŽELIJO SODELOVATI PRI ŽREBANJU.

KOT SMO ŽE OBJAVILI, BO ŽREBANJE V MESECU MARCU, ZATO POHITITE IN NAROČITE NAŠ LIST. DA NE BO POZNEJSIH REKLAMACIJ IN PRITOŽB, PONOVO PROSIMO VSE NAROČNIKE, DA ČIMPREJ PORAVNAJO NAROČNINO ZA TEKOČE LETO. KER LE TADAJ SE BODO LAHKO TUDI UDELEŽILI VELIKEGA ŽREBANJA.

ŽE V TREH ŠTEVILKAH NAŠEGA LISTA SMO OBJAVILI, KAKŠNE NAGRADE BODO PREJELI SREČNI ŽREBANCİ, DANES PA TA SEZNAM ŠE DOPOLNJUJEMO:

TRGOVINA »KOLONIALE« KRANJ JE DAROVALA STEKLENICO LIKERJA, LITER BRESKOVEGA ŽGANJA, LITER VANILJEVEGA LIKERJA IN DVA KILOGRAMA PRALNEGA PRAŠKA; TRGOVINA »POTROŠNIK« KRANJ JE DAROVALA ŠEST KILOGRAMOV RIŽA, ŠEST DOZ KOMPOTA IN STEKLENICO LIKERJA; TRGOVINA »HRANA« KRANJ, STEKLENICO BOROVNIČEVEGA BISERA, STEKLENICO JABOLČNEGA SOKA, STEKLENICO ŽGANJA IN DOZO HRUŠKOVEGA KOMPOTA; GOSTINA »STARI MAYR«, STEKLENICO ŽGANE PIJACE; TOVARNA ČIPK IN VEZENIN BLEDE PRITČEK IZ ČIPK, VELIK KVADRATNI METER; ČEVLJAR STANKO KERN KRANJ, PRIMSKOVO, EN PAR OTROŠKIH ČEVLJČKOV; STROJNO MIZARSTVO CIRIL MARKELJ, OTOČE, KUHINJSKI STOL; TOVARNA VERIG, LESCE PRI BLEDU, DVE PASJI IN DVE GOVEJI VERIGI; GORENJSKA TOVARNA ČOKOLADE LESCE PRI BLEDU, SVOJE ČOKOLADNE PROIZVODE; »MANUFAKTURA« RADOVLJICA, TRI ŽENSKA SALE, EN PAR ŽENSKIH USNJEHNIH ROKAVIC IN ŽENSKO TORBICO.

ZA DANES NAJ BO DOVOLJ. V PRIHODNJI ŠTEVILKI PA BOMO S SEZNAMOM NAGRAD NADALJEVALI, VI PA POHITITE, NAROČITE NAŠ LIST, PLAČAJTE NAROČNINO IN GOTOVO BOSTE IZZREBANI!

Nekaj izkušenj iz „SAVE“ in „VERIGE“

Ne mine dan, da ne bi v podjetjih in gospodarskih organizacijah na Gorenjskem razpravljali o letošnjem družbenem planu in novem sistemu nagrajevanja v gospodarstvu.

Te dni so zaključili vrsto sestankov krajevnih sindikalnih svetov in v nekaterih večjih podjetjih, na katerih so člani OSS in OO SZDL tolmачili tovaršem iz podjetij principe novega plačnega sistema. V nekaterih podjetjih so s pripravami že daleč, ponekod pa imajo precejšnje težave. Na splošno pa lahko pripomnimo, da so bila pojasnjevanja in razprave o navedenih problemih dostikrat vse preveč površne.

V Tovarni gumijevih izdelkov

»Sava« v Kranju, marljivo sestavljajo novi tarifni pravilnik. Vendar so jim nekatere stvari še nejasne. Dosedanje priprave v tovarni so pokazale, da v podjetju ne bodo razpolagali s sredstvi za izplačevanje preseženih norm, ker je osnova njihovega letošnjega družbenega plana lanskega leta proizvodnja, katero so presegli za 8 odstotkov. Ker se storilnost v »Savi« ne da več običajno povečati, nastaja torej razlika. Lani so razliko med obračunskim plačnim

skladom in preseganjem norm izplačevali iz dela dobička. Vprašanje je, kako bodo to uredili letos.

V »Savi« je že 25 let nad 70 odstotkov normiranih delovnih mest ter so njih norme dokaj izpopolnjene in tehnično dognane. Podatki kažejo, da so v tovarni v povojnih letih povečali proizvodnjo za 35 odstotkov. To so dosegli predvsem z boljšo organizacijo dela in marljivostjo kolektivov. Zato letos ne morejo računati na pomembnejša preseganja norm.

Prizadevajo pa si popraviti norme, vendar le na tistih delovnih mestih, ki niso vezana

na stroje. V kolikor bi pretiravali, bi bilo to zgolj v škodo kakovosti proizvodov. Zato bodo morali v »Savi« 5 odstotno povišanje plačnega sklada, ki jim ga bo priznal OLO, porabiti deloma za izplačevanje preseženih norm, deloma za ureditev razpona med zaslužkom visoko kvalificiranega in nekvalificiranega delavca, ki je razmeroma majhen.

Tudi s premiranjem si niso povsem na jasnem, ker ga bodo težko izvajali zaradi nestabilnosti cen surovin. Cena kavčuka na svetovnem tržišču je v zadnjem času narasla od 330 na 500 din za kg.

*

V »Verigi« menijo, da jim bo delo po normah v prihodnjem letu samo koristilo. V podjetju imajo 72 odstotkov normiranih delovnih mest. V novem tarifnem pravilniku bodo normirali še nadaljnjih 10 odstotkov delovnih mest. Obenem pa bodo pregledali sedanje norme in jih, v kolikor bo potrebno, tudi popravili.

Največ težav jim dela struktura podjetja, ker je proizvodnja v dveh obratih serijska, v nekaterih obratih pa je še vedno ročna, kot n. pr. v kovačnici za kovane verige in razne dele za poljedelsko orodje. — Nova uredba torej ustreza le dvem tretjinam kolektiva.

V »Verigi« ne pričakujejo splošnega povišanja sklada za plače. Zaslužki delavcev se bodo povečali le, če bodo prekorakevali norme. Po izkušnjah iz preteklih let sodijo, da se bodo povečali zaslužki delavcev povprečno za 10 odstotkov.

S 5% povišanjem plačnega sklada nameravajo urediti predvsem razpon v zaslužkih med nekvalificiranimi in visokokvalificiranimi delavci. Lanske izkušnje kažejo, da nekvalificirani in polkvalificirani delavci niso bili zainteresirani riti, da bi si pridobili ustrezno kvalifikacijo, ker so s preseganjem norm (tudi do 50 odstotkov), zaslužili ravno toliko kot visokokvalificirani delavci — orodjarji, ključavničarji itd. — Slednji zato niso imeli interesa vlagati več znanja in naporov v svoje delo. Jože Podobnik

Več odgovornosti pri sestavljanju tarifnih pravilnikov

Z vsakim dnem se vse bolj bliža 1. april — rok, do katerega bodo morali v podjetjih dokončno izdelati tarifne pravilnike. Spričo nekaterih objektivnih težav bodo v podjetjih zelo težko opravili vse delo do omenjenega roka.

Osrednja komisija za plače, ki dela za vso Gorenjsko in vse 13 podkomisij, še niso opravile svojega dela. Nekateri člani komisij so sicer obiskali precej gospodarskih organizacij na Gorenjskem, vendar so ti podjetja še vedno v manjšini. Člani podkomisij, ki so bili določeni za posamezne goledarske panoge, bi se morali porazdeliti po ustreznih podjetjih in sodelovati oz. pomagati komisijam za sestavo tarifnih pravilnikov v podjetjih. Toda žal tega dosedaj niso storili.

Osrednja komisija za plače je ugotovila, da v podjetjih dalj od načelnega razpravljajanja pravzaprav še niso prišli. S konkretnim delom pri sestavi tarifnih pravilnikov sicer še niso mogli začeti, zaradi nekaterih objektivnih težav. Okrajni družbeni plan še ni sprejet in iz njega izhajajoče obveznosti podjetij zato tudi še niso znane. Dokler pa podjetje ne ve, kakšna bo delitev dohodka med okrajem in podjetjem v letošnjem letu in dokler mu ni znan delež na dobičku, ki ga bodo uporabili za premiranje,

ne morejo vedeti, s kakšno vsoto plačnega sklada bodo razpolagali. Toda kljub tem objektivnim težavam pa je komisija opazila, da tako odgovorni organi delavskega samoupravljanja, kot vodst. podjetij čakajo, da jim bodo tarifne pravilnike sestavili, ali vsaj v grobem izdelale ustrezne podkomisije. Tako pojmovanje je popolnoma napačno in škodljivo, ker se podjetja neupravičeno zanašajo na druge ter zanemarijo delo, ki ga morajo sama opraviti.

Komisija, ki je pregledovala plačne sklade večine podjetij, je ugotovila na Gorenjskem troje vrst podjetij. V prvo grupo sodijo tista podjetja, ki imajo uredjen plačni sistem (»Elan«, »Plamen«, »Sava« in deloma »Zelezarna«); tem podjetjem bo zadoščalo 5% povečanje plačnega sklada za odpravo dosedanjih nepravilnosti. Drugo vrsto pa tvorijo tista podjetja, katerih obračunski plačni sklad pokriva dejanske tarifne postavke. Le-tem podjetjem bo 5% povišanje koristilo, ker ga bodo lahko uporabili za nagrajevanje višje kvalificiranih delavcev in

za ureditev ustreznega razpona med visoko kvalificirano in nekvalificirano delovno silo. V tretjo grupo pa sodijo tista podjetja, ki imajo v svojem obračunskem plačnem skladu še določene rezerve, ki so nastale ob lanskega leta prekvalifikaciji nekaterih delovnih mest v podjetjih. To so predvsem podjetja tekstilne in čevljarke industrije. Če bi tem podjetjem povečali plačni sklad za 5%, bi lahko povzročili zmedo, ker bi bila podjetja teh industrijskih panog v neenakopravnem položaju do drugih podjetij. Velike težave povzroča tudi neenoten kriterij v določevanju odstotka povečanja plačnega sklada v posameznih krajih republike in to za istovrstna podjetja. Tako ukrepanje lahko tudi povzroči fluktuacijo delovne sile, kar bi bilo v sedanjem gospodarskem položaju nadvse škodljivo.

Zato bo komisija za plače zastopala stališče, da bo določevala odstotek plačnega sklada, razen nekaterim podjetjem, ki jim bo treba vsekakor odobriti 5% povečanje, od primera do primera — od podjetja do podjetja. Povečanje pa bo odobreno le na osnovi resnične gospodarske računic in ne z zatrdjavami o »potrebah«, »poštenosti« in »pridnosti« posameznih podjetij.

V začetku tega meseca je zbolel predsednik madžarske vlade Imre Nagy za koronarno trombozo. Predvidevajo, da bo državniške posle lahko prevzel šele v aprilu.

V ponedeljek, 28. II. bo v Kranju v kino dvorani ob 16. uri predavanje novinarja »Slovenskega poročevalca« Aljoše Furjana: »15.000 KILOMETROV S TITOM«. Na zanimivo predavanje, ki bo spremljano s skioplačnicnimi slikami, vabimo vsa Kranjčane!

remo trditi, saj so pred to nesrečo na tem delu proge delavci že več dni nekaj popravljali. Zato tudi še ne vemo, kdo je kriv, da je prišlo do te »sreče« v nesreči, bilo ni namreč nobene človeške žrtve, niti večje škode na lokomotivi in železniških vozovih, de proga je bila poškodovana. — Zanimivo pri vsem tem pa je dejstvo, da je bilo na istem mestu že več podobnih nesreč.

V četrtek popoldne je predaval na Ljudski univerzi v Kamniku podpredsednik Izvršnega sveta LRS dr. Marijan Brečelj. Govoril je o gospodarskih problemih in o razvoju v letu 1953. Zelo zanimivim izvajanjem je sledila polna dvorana poslušalcev. Po predavanju so se zbrali na posvetovanje vodilni predstavniki podjetij, ustanov in ljudskega odbora, katerim je tov. dr. Brečelj odgovarjal na postavljena vprašanja.

Od 1951. leta, ko je bila organizacija ustanovljena, pa do danes smo dosegli že lepe uspehe. Toda o teh smo govorili že na občnem zboru. Zato tokrat samo nekaj o naših načrtih v tem letu. Pravkar pripravljamo

Tisti, ki imate veselje do ta-
borništva, vključite se v naše
vrste, ne bo vam žal.

Zastopnik PZS je na zboru predlagal, naj bi se letos, ob 50-letnici smrti pisatelja Janeza Trdine, menšeškega rojaka, preimenovalo društvo v »Pla-

KAMNIČANI! — POSLUŽUJTE SE NAŠE PODRUŽNICE V KAMNIKU!

Zanimivo je namreč, da so od vseh 8 članic jugovzhodnoazijskega pakta samo tri rezidentske države (Siam, Pakistan in Filipini). Ostale države so Avstralija, Nova Zelandija, ZDA in celo Velika Britanija ter Francija. Nič manj zanimivo ni, da je konferenco otvoril ameriški zunanji minister J. F. Dulles. Omembe vredno je tudi dejstvo, da so na konferenco prevladovala vojaška vprašanja, čeprav je eno bistvenih vprašanj sedanje Azije, vprašanje gospodarskega razvoja in dviga življenjskega standarda milijonskih množic, ki živijo v spričo šele pred kratkim ustvarjenega kolonialnega izkoriščanja, v veliki bedi. Gospodarski razvoj in problem

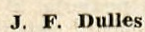
A black and white portrait of a man with short, dark hair, wearing a suit and tie. He is looking directly at the camera with a slight smile. The background is a textured, light gray.

A. Eden

Da SEATO v Aziji ne bo imel uspeha, so verjetno uvideli celo njegovi avtorji sami, ker si cer ne bi poizkušali sami sebi prepričati o »ogromnih uspehih« bankoške konference, ki baje pomeni »zgodovinsko prelomnico sedanje dobe«. »New York Post« ugotavlja, ko komentirajo te trditve, da ameriška politika v jugovzhodni Aziji lebdi praveč v zraku in ni opirna na realna gospodarska dejanja. Razlog tega je izven manilskega paketa: Indija, ugotavlja časopis, brez Indije pa si je težko zamisliti Azijo.

danje stanje v Aziji in se nikakor neóejo sprijazniti s spremembami, ki so se dogodile v zadnjih letih v tem delu sveta. To trmasto vztrajanje ne more priversti nikamor drugam, kot k še večjim zaostritvam, kakršna je n. pr. sedanja na Formozi in okoli nje. To pomeni stalno nevarnost za mir. Temu pa se da

Ce je tako, so samo dokazali da se zavedajo nerealnosti njihovega položaja. In če je tako, je to uspeh, ki hrabri. Morajo edini uspeh bangkoške konferen-

Jeseničani so obiskali železarje v Zenici

Metalurški delavski tehnikum na Jesenicah, ki zaključuje z letošnjim šolskim letom svoj obstoj, posveča dijakom IV. razreda izredno pozornost za čim večjo strokovno izpopolnitev. V I. polletju sta bili organizirani že dve poučni ekskurziji, na katerih so si dijaki ogledali železarno Ravne, rudnik Mežico, Tovarno glinice in aluminija Kidričevu ter Cementarno Anžovo. Polletni uspeh, ob katerem ni bilo nobene nezadostne ocene, je vzbudil Upravni odbor Železarne in osrednji odbor sindikata, da sta odobrila ekskurzijo v Zenico. Šola je organizirala ekskurzijo v zadnjih dneh minulega tedna. Učenci so si z izrednim zanimanjem ogledali tako staro železarno, kakor tudi vse novo zgrajene obrate. Tudi industrijsko mesto Zenico so si člani ekskurzije dobro ogledali in ugotovili, da se je Zenica iz nekega malega industrijskega kraja razvila v moderno industrijsko mesto. Poleg poedinih obratov železarne so dijakom zlasti ugajale moderne zgrajene šolske stavbe za metalurško industrijsko šolo, za šolo učencev v gospodarstvu, za srednjo tehnično šolo in za nižje in popolne gimnazije. Kakor nad novo gradnjo v železarni in v mestu, so bili člani ekskurzije presenečeni nad prijaznostjo in gostoljubnostjo, ki so jo uživali s strani upravnega osebja Železarne v Zenici. Besede generalnega direktorja Železarne v Zenici, izrečene ob slovesu: »Kader, kakršnega da je vaša šola, je našemu podje-

Nova trgovina sredi Kranja

Razen prodajalne na Sejmšču, ki že sedaj nadvse uspešno posluje, bo tovarna obutve »Planika« v Kranju, odprla še en lep, moderno urejen lokal v središču mesta — v Prešernovi ulici.

V tej trgovini bodo prodajali čevlje, obenem pa bo tu tudi recepcija (naročniški oddelček), namenjen predvsem kupcem na debelo. Razen tega bo v trgovini tudi stalna izložba vseh čevljev, — ki jih izdeluje omenjena tovarna. Vsakdo, ki bo obiskal trgovino, si bo lahko neobvezno ogledal vse domače in inozemske čevljarne revije.

Tudi knjiga pripomb bo obiskovalcem na razpolago. V knjigo bodo lahko zapisali svoje mnenje o kakovosti čevljev, posameznih vzorcih, cenah; dali pa bodo lahko tudi predloge za proizvodnjo posameznih modelov čevljev.

Z otvoritvijo te prodajalne, ki bo v soboto 26. t. m., bo Kranj pridobil še eno moderno trgovino, ki bo oplešala lice mesta.

Pred desetimi leti

Pred desetimi leti, 1. marca 1945, leta so bile Jesenice močno bombardirane. Stevilne porušene hiše, ceste itd. — to je bila dediščina vojne, ki ni prizanesla tudi Jesenicam. Po desetih letih obnove in gradnje novih stavb in objektov, pa dobivajo Jesenice novo lice. Porušene stavbe so več ali manj odstranjene, na istem mestu so vstale nove lepe stavbe, v njih dolje novo življenje. Porušeni kolodvor bo dobil novo podobo, večjo in lepšo, kot kdajkoli prej. Na sliki: Pogled na porušene Jesenice.

Izšel je Gospodarski koledar

Pred dnevi je naše uredništvo prejelo Gospodarski koledar za leto 1955, ki ga je izdalo uredništvo »Nove proizvodnje«. Razen obsežnega koledarskega dela ima koledar tudi bogat, tehten in obsežen tekstovni del. Nekakšen uvod tvori prispevek tovariša »Zorana Poliča« »Nikakršni negativni pojavi v našem gospodarstvu ne morejo zmanjšati vrednosti novega gospodarskega sistema«, v katerem logično dokazuje prednosti našega gospodarstva. Vsi, ki se zanimajo za gospodarske perspektive tržaškega ozemlja, bodo z zanimanjem prebrali članek profesorja dr. Lava Čermelja.

Poleg omenjenih dveh so še članki o gospodarstvu Slovenske Koroške, nalogah terenskih in strokovnih društev inženirjev in tehnikov, tehnični pomoči OZN, nalogah naših sindikatov, inšpekciji dela, prometu z zemljišči in stavbami, indu-

Dopisujte v „Glas Gorenjske“

Gospodarski zločinec bo prejel zasluženo kazen

Skupnosti je ukradel nad 1.500.000 dinarjev

stavil lažne račune za nakup živilnikov, kleja in drugega materiala v višini 42.640 dinarjev.

To pa je le del njegovih prekrškov. Vse blagajniške izdatke je podpisoval kot blagajnik in prejemnik Plazar sam. Meseca decembra je izplačal kolektivni mizarskega podjetja 13. plačo. Denar za izplačilo je dobil na podlagi lažnih računov. Tako je sam izstavil lažni račun za 100 tisoč dinarjev kot da bi ga izstavil H. L. iz Loga. Ko je Narodna banka na ta naslov znesek nakazala, je Plazar s »sodelovanjem« poštnega uslužbenca denar sam dvignil. Na prav tak način je dvignil tudi znesek 50.000 dinarjev. Teh pa ni izplačal samo delavcem kolektiva, pač pa tudi trem logarjem po 5000 dinarjev in občin-skemu tajniku R. J. 2000 din kot nagrada. Logarjem je za vsak posek lesa plačal podkupnino od 500 do 1000 dinarjev. Blagajniški izdatki dokazuje, da je logar F. J. na ta način prejel od Plazarja 50.000 dinarjev. F. J. pa trdi, da je prejel le nekajkrat po 1000 din; odločno je zaničal, da bi Plazarju les

že ko smo lani proti koncu leta nadvse živahno in konkretno razpravljali o porajajočih se komunah, in ko smo iskali gospodarsko osnovo in utemeljenost posameznega področja oz. okoliša, je bila nekako splošna ugotovitev, da so Tovarni furnirja, na tem mestu kot trenutno je, šteti dnevi. Ne zato, ker bi se v prihodnje zmanjševalo število kupcev in interesov za furnir, ki je znan po svoji kakovosti daleč naokoli, marveč preprosto zato, ker tovarna s vsakim dnem vse bolj izčrpuje svoje naravno surovinsko zaledje. Pravzaprav ga že danes praktično nima; razen nekaj smrekovega lesa, ki ga dobe v najbližji okolici, morajo že 80%, predvsem plemenitega lesa, kupiti v drugih krajih Slovenije in deloma celo »uvažati« iz drugih republik.

Ko je bivši lastnik osnoval iz majhne žage nekaj let pred vojno (1939—1941) tovarno furnirja, ni imel namena iz nje napraviti »nekaj večjega«. Že v svojem začetku je torej imela tovarna le značaj provizorija. Možnosti razširitve v obsežnejšo tovarno pa praktično nima, ker si je že sedaj s silo priborila svoj življenjski prostorček v tamkajšnji soteski. Podoba je, da je bil osnovni vzrok za zgraditev tovarne na tem mestu — razen seveda donosnosti — predvsem voda. Tik ob tovarni se namreč vije majhen potoček...

Na prvi pogled ne bi nihče rekel, da življenje tu sila močno utripa. Delavci se precej trudijo. Iz leta v leto povečujejo delovno storilnost: lansko leto je znašala mesečna proizvodnja na enega delavca 1,064

strijski laslnini, gospodarskih predpisih, družbenih datjavah, socialnem zavarovanju, problematiki zdravstvenih zavodov, gibanju delovnih rezerv, diviznih predpisov itd., itd.

»Gospodarski koledar 1955« obsega 460 strani, je bogato ilustriran in vsebuje številne fotografije naših priznanih fotoreporterjev — stane pa le 500 dinarjev. V njem je zbrano toliko tehtnih prispevkov o aktualnih in perečih problemih našeste stvarnosti, da bi ga moral prebrati vsak državljan, ki želi biti uspešen v svoji stroki, pa naj bo zaposlen kjerkoli v našem gospodarstvu.

SAHOVSKO PRVENSTVO GORENJSKE

Trije v vodstvu

V soboto, 19. februarja je bila na Jesenicah otvoritev V. sahovskega prvenstva Gorenjske, ki se ga je udeležilo 14 igralcev, in sicer 7 iz Kranja, 6 z Jesenic in 1 iz Radovljice. Po do sedaj odigranih igrah lahko rečemo, da je to prvenstvo z največjimi presenečenji, za ka-

tere so poskrbeli manj znani gorenjski šahisti. Po odigranem šestem kolu je stanje naslednje: Šicherl, Roblek in Simič 4 in pol točke, Cuderman, Baydek in Jan 4, Korosec, Suhelj 3, Pogačnik, Misjak, Kovačič in Štrumbelj 2, Z. ing. Sešek 1 in pol točke ter prof. Eržen z eno točko.

ni plačal. Stanko Plazar pa je znal biti tudi zelo radodaren, če je bilo potreba. V neki trgovini je kupil 2 steklenici vina, 8,5 m delena, 4 brisače, namizni prt, mlince za kavo in dve posteljni ruhi. Tega blaga Mizarso podjetje v Kranjski gori ni rabilo pač pa ga je plačalo. Bivši upravnik Plazar je namreč vse te stvari podaril nekemu dekletu za poročno darilo.

Plazarju so vse te goljufije in malverzacije uspеле zaradi tega, ker sta bila delavski svet in upravni odbor tega podjetja le na papirju. Nehote se vprašamo, kakaj nadzorni organi niso opravili svoje dolžnosti dosledno in temeljito in kako so mogli najti red v poslovanju(?) kjer je bilo nad 60% lažnih računov in blagajniških izdatkov. Računi in blagajniški izdatki Mizarkega podjetja iz Kranjske gore so brez točnega naslova dobavitelja, količine in vrste nabavljenega blaga, brez podpisov, z lažnimi podpisi tujih oseb ali pa le s podpisi Plazarja.

Take in podobne malverzacije in gospodarske zločine najdemo po navadi tam, kjer ni redne revizije. V Kranjski gori pa so bile verjetno revizije le bežne in skrajno pomanjkljive, ali pa jih sploh ni bilo!

Danes, ko so pogoji za živinorejo boljši in ko obnovljamo naše hleve, delamo dostikrat velike napake, ker privežemo za jasl vse kar se teleti. Ni vse gnoj in ne vse meso, kar priredimo. Telice običajno privežemo ne glede na to, kakšna je njena mati in kakšno je tele samo, misleč — krava bo. Toda kakšna bo ta krava, o tem nihče ne razmišlja.

Slabe matere, prav tako tudi slabi bik, ne morejo dati dobrega potomstva. Reja telet takih staršev večkrat razočara, in ne samo to, povzroči celo velike denarne izgube. Krmiljenje takih živali je negospodarno.

Kaj bomo torej privežali? Samo potomci zdravih staršev so krepki in odporni proti boleznim in imajo tudi sposobnosti postati dobra gospodarska žival. To spoznanje je napredne živinorejce spodbudilo, da so vpeljali selekcijo ter rodovnik. Tudi pri nas bomo morali postati v tem oziru natančnejši. Vsak kmet bo moral strogo

presojati svojo čredo. Le na ta način bo olajšano delo tudi živinorejski službi. Za rejo ne bomo nikdar uporabljali zaroda takih živali, ki dajajo slaboten in za življenje nesposoben zarod. Razne hromote, slabi razvoji rodil in spolovil in podobno, so dedne lastnosti. Zlasti pri goveji živini in pri konjih, je odбира dobrega zaroda še posebej važna, ker potrebuje dve ali tri leta, preden zrase. Koliko proč vržene denarja, če šele po treh letih spoznamo, da žival ne ustreza.

Star slovenski pregovor, ki pravi, da »krava pri gobcu molze«, še vedno drži. Torej brez boljše in gospodarskega krmiljenja ne bomo prišli naprej, predvsem pri teletih. Sedaj, ko še ni močnih krmil v izobilici,

moraš vzeti pač vse, tudi tako hlovovino, ki morda posameznemu podjetju niti ne ustreza. Zato se dostikrat pripeti, da ima tovarna na zalogi tudi tak les, ki je zanj neuporaben, kakemu drugemu lesno predelovalnemu obratu pa bi lahko izborno koristil. Skratka, ekonomski pogoji govore v prid preselitvi bodovelske tovarne, če jo lahko tako imenujemo, v Loko, kjer bi lahko prav lepo izpopolnila lesno industrijo na Trati, ki sedaj nastaja ob spojitvi podjetij »Jelovica« in »Trata«. Tudi oprekanje zaradi vode bo odpadlo, ko bo na Trati zgrajen vodovod.

Ni rečeno in v mislih prav tako nimamo preselitve kar »čez noč«, je pa to cilj najbližje prihodnosti, in s tem je treba računati. Zato bi bilo nesmotno karkoli investirati v razširitev sedanega obrata tovarne ter v nove stroje (za to bi potrebovali okoli 40 milijonov deviznih dinarjev, ki sicer ne bi bili vrženi proč). Če bi že investirali potem na vsak način v korist celotnega lesno-industrijskega kombinata na Trati.

Prav gotovo bodo pri preselitvi nastopili še mnogi problemi. Med njimi tudi ta, ali bodo delavci, ki so sedaj zaposleni v tovarni, izgubili delo, če bi se

Kmetijski svetovalec

Kaj bom privezal za rejo?

bo treba dajati teletom veliko več mleka. Pri tem ne mislimo na večje količine. Tele mora dobivati mleko predvsem daljšo dobo. Navadno dobiva tele mleko 6—8 tednov, kar je premalo. Mleko je najboljša in najprimernejša hrana za mlado žival ter se tudi v tej dobi najbolje izkorišča. Zavedati se moramo, da je prirastek v rani mladosti najceneje dosegljiv. Vse kar zamudimo, je pozneje težko popravljati. Največ denarja zmečemo takrat, ko mislimo, da varčujemo in mleko prodajamo v mlekarno in drugam.

In še nekaj. Dobrih lastnosti žival ne bo nikdar razvila, pa čeprav ima še tako dobre starše, če ji ne nudimo dovolj dobre krme. E. D.

Star slovenski pregovor, ki pravi, da »krava pri gobcu molze«, še vedno drži. Torej brez boljše in gospodarskega krmiljenja ne bomo prišli naprej, predvsem pri teletih. Sedaj, ko še ni močnih krmil v izobilici,

Kisanje krme

Okisana krma, ki se pripravljala v silosih, je postala v naprednih kmetijskih čezelah v zimskem času nenadomestljiva hrana živali, tako kot pri mas slama. Gospodarstva, ki imajo silose, lahko pripravijo pred zimo več krme za živino, ter jo obdrže v takem stanju, da ostane krma kar se da kakovostna, da obdrži tisto vrednost, ki jo imajo rastline v zelenem, svežem stanju. Zaradi tega je spravljane krme v silose posebno važno v okolici večjih mest, kjer je živinoreja usmerjena v proizvodnjo mleka za svežo potrošnjo. Sveža, močna in okisana krma namreč izredno pospešuje mlečnost živine. Pomen pa ima silos še v tem, da se v njem lahko shranjujejo vsi rastlinski odpadki in tista krma, ki se v jeseni zaradi pomanjkanja toplote ne da pospraviti. Zaradi tega se običajno s takto krmo preoblikno krmi ter povzroča motnje v prebavi živine. V primeru, da bi bila krma spravljena v silosu, bi se lahko izkoristila enakomerno

vso zimo, s čimer bi se mlečnost živine obdržala ravno v času, ko mleko dosega najugodnejšo ceno.

Vse nasvete kako se gradi silose, kako se krma spravlja v silos in kako se poklada živini, lahko dobi vsak kmetovalec na Okrajni zadrugi zvezi.

Da bi se že v letošnjem letu omogočila gradnja silosov, bo Okrajni ljudski odbor podprl kmetovalca, ki bi silos gradil. Podpora bo znašala približno 1000 dinarjev za 1 m³. Podrobnejša pojasnila bo lahko vsakdo dobil pri svoji zadrugi ali na Okrajni zadrugi zvezi v Kranju.

Čebelarji in vreme

Kdo je večji idealist, kot čebelar! Od leta do leta pričakuje izdatno pašo, vendar so taka leta vedno redkejša. Tako slabega, kot je bilo lansko, pa skoraj ne pomnimo, saj je vse polje deževalo. Jadikovanje čebelarjev je dobilo odziv tudi pri oblasteh; OLO jim je prikočil na pomoč. Dobili so podporo, tako da jim ni bilo treba krčiti družin.

Toda tudi čebelarji niso držali križem rok. Predvsem smo skrbeli za izdatnejšo čebeljo pašo. Kulturne rastline spodbirval je veterinar — specialist za kužne bolezni pri Veterinarskem zavodu v Ljubljani tov. dr. Leon Kocijan. Tečaja se je udeležilo dvajset čebelarjev iz območja čebelarskega društva Kamnik.

Pridobljeno znanje bodo tečajniki še izpopolnili s študijem priročnikov, katere bo izdala Zveza čebelarskih društev za Slovenijo.

Na tečaju so se razdelili območje čebelarskega društva Kamnik na 15 manjših področij, za katere so bili določeni kot izvedenci čebelnih kužnih bolezni čebelarji, ki so se udeležili tega tečaja.

P. J.

tovarna preselila. To je prav gotovo eno poglobitnejših vprašanj, ki zanima tamkajšnje domačine. Brez dvoma se to ne bi pripetilo. Tovarna furnirja bi lahko še naprej nudila zaposlitev sedanjim delavcem, da celo več bi jih lahko zaposlila! Toda kako priti na delo iz Zminca ali še dlje, prav na Trato.

V gospodarstvu, še prav posebno pa v lesnem, moramo gledati perspektivno in včasih zatajiti lastne »pobožne želje«, ter pogledati nekoliko čez svoj vaški plot. In takrat nam bodo postale jasne še marsikateri druge težave in seveda koristi. Le če bomo pametno presojali, nam ne bo žal posameznih ukrepov, še prav posebno pa čez čas...

In na koncu še nekaj na rob! Ko sem hodil proti Zmincu sem moral skoraj vsakega mimoidočega sporaževati, kje je Tovarna furnirja, kje so Bodovlje. In še kljub temu bi skoraj šel mimo brvi, ki drži čez Poljansko do tovarne. Ali ne bi bilo prav, če bi postavili vsaj pred brvjo majhen kašipot? Marsikomu bi olajšali iskanje!

I. AUSEC

Kmetijski svetovalec

Kaj bom privezal za rejo?

bo treba dajati teletom veliko več mleka. Pri tem ne mislimo na večje količine. Tele mora dobivati mleko predvsem daljšo dobo. Navadno dobiva tele mleko 6—8 tednov, kar je premalo. Mleko je najboljša in najprimernejša hrana za mlado žival ter se tudi v tej dobi najbolje izkorišča. Zavedati se moramo, da je prirastek v rani mladosti najceneje dosegljiv. Vse kar zamudimo, je pozneje težko popravljati. Največ denarja zmečemo takrat, ko mislimo, da varčujemo in mleko prodajamo v mlekarno in drugam.

In še nekaj. Dobrih lastnosti žival ne bo nikdar razvila, pa čeprav ima še tako dobre starše, če ji ne nudimo dovolj dobre krme. E. D.

E. D.

Kisanje krme

Okisana krma, ki se pripravljala v silosih, je postala v naprednih kmetijskih čezelah v zimskem času nenadomestljiva hrana živali, tako kot pri mas slama. Gospodarstva, ki imajo silose, lahko pripravijo pred zimo več krme za živino, ter jo obdrže v takem stanju, da ostane krma kar se da kakovostna, da obdrži tisto vrednost, ki jo imajo rastline v zelenem, svežem stanju. Zaradi tega je spravljane krme v silose posebno važno v okolici večjih mest, kjer je živinoreja usmerjena v proizvodnjo mleka za svežo potrošnjo. Sveža, močna in okisana krma namreč izredno pospešuje mlečnost živine. Pomen pa ima silos še v tem, da se v njem lahko shranjujejo vsi rastlinski odpadki in tista krma, ki se v jeseni zaradi pomanjkanja toplote ne da pospraviti. Zaradi tega se običajno s takto krmo preoblikno krmi ter povzroča motnje v prebavi živine. V primeru, da bi bila krma spravljena v silosu, bi se lahko izkoristila enakomerno

vso zimo, s čimer bi se mlečnost živine obdržala ravno v času, ko mleko dosega najugodnejšo ceno.

Vse nasvete kako se gradi silose, kako se krma spravlja v silos in kako se poklada živini, lahko dobi vsak kmetovalec na Okrajni zadrugi zvezi.

Da bi se že v letošnjem letu omogočila gradnja silosov, bo Okrajni ljudski odbor podprl kmetovalca, ki bi silos gradil. Podpora bo znašala približno 1000 dinarjev za 1 m³. Podrobnejša pojasnila bo lahko vsakdo dobil pri svoji zadrugi ali na Okrajni zadrugi zvezi v Kranju.

Čebelarji in vreme

Kdo je večji idealist, kot čebelar! Od leta do leta pričakuje izdatno pašo, vendar so taka leta vedno redkejša. Tako slabega, kot je bilo lansko, pa skoraj ne pomnimo, saj je vse polje deževalo. Jadikovanje čebelarjev je dobilo odziv tudi pri oblasteh; OLO jim je prikočil na pomoč. Dobili so podporo, tako da jim ni bilo treba krčiti družin.

Toda tudi čebelarji niso držali križem rok. Predvsem smo skrbeli za izdatnejšo čebeljo pašo. Kulturne rastline spodbirval je veterinar — specialist za kužne bolezni pri Veterinarskem zavodu v Ljubljani tov. dr. Leon Kocijan. Tečaja se je udeležilo dvajset čebelarjev iz območja čebelarskega društva Kamnik.

Pridobljeno znanje bodo tečajniki še izpopolnili s študijem priročnikov, katere bo izdala Zveza čebelarskih društev za Slovenijo.

Na tečaju so se razdelili območje čebelarskega društva Kamnik na 15 manjših področij, za katere so bili določeni kot izvedenci čebelnih kužnih bolezni čebelarji, ki so se udeležili tega tečaja.

P. J.

J. L.

Od petka do petka

Najaktualnejše: tarifni pravilniki

Tudi ta teden je še vedno v ospredju razprava o novih tarifnih pravilnikih v gospodarskih organizacijah. Do 5. marca morajo biti tarifni pravilniki izdelani, zato ni čudno, da so morali marsikje — posebno pa tam, kjer so bolj počasi delali, zanašujoč se, da jim bodo pravilnik sestavili drugi — pošteno zagrabiti za delo. Ni pa rečeno, da mora biti kratek rok opravičilo za slab pravilnik. Rok je sicer res kratek, a vendar dovolj dolg, da se v smislu navodil o tarifnih postavkah, ki so izšla v zadnjem Uradnem listu FLRJ, lahko sestavi dober tarifni pravilnik. Le drug na drugega se ne sme pri tem zanašati in pa spekulirati se ne sme, češ naj gre drug prej po kostanj v ogenj, jaz pa bom iz njegovih izkušenj izlekel kako korist zame.

Čimbolj gre zima h kraju (vsaj po koledarju, ker pravo zimo smo šele ta teden dobili), toliko bolj stopajo v ospredje tudi kmečka opravila. Po vsej državi so se zadnji teden živahno pripravljali na spomladansko setev, v kolikor zadnji sneg teh priprav ni nekoliko zavril. Iz zveznih podatkov je razvidno, da bodo posejali letos približno 4,5 milijona hektarov obdelovalnih površin, domala s koruzo in z industrijskimi rastlinami. Predvsem slednjih bo zasejanih mnogo več kot jih je bilo lansko leto. Semena in umetnih gnojil je na razpolago dovolj, kmetijske organizacije in pa posamezni kmetje pa že sedaj lahko dobe posojila za njihov nakup.

V preteklem tednu je Izvršni svet Ljudske republike Slovenije razpisal volitve novih delavskih svetov. Odlok predvideva, da se morajo volitve novih organov delavskega samoupravljanja zaključiti najkasneje do 31. marca, razen v gradbenih podjetjih, kjer je rok podaljšan do 15. maja in v poštah, telegrafskih in telefonskih podjetjih, kjer bo rok določen naknadno. Vsekakor se nam v prihodnjem mesecu obeta živahno delo po naših podjetjih pri izbiranju kandidatov, ki bodo zastopali delovni kolektiv pri upravljanju podjetja.

Prejšnji petek sta v južni Srbiji prestopili bregove reki Morava in Nišava. Voda je začela zalivati okoliška polja, preplavila je nad 2.500 ha obdelovalnih površin in prizadela občutno škodo na posevkih. Razen tega je voda zalila 10 vasi in vdrla v Leskovac in Pirot. Ker je Morava narasla 6 m nad normalo, je močno ogrožala tudi Čuprijo, kjer je z večih strani vdrla v mesto. Le s skrajnimi naporima domačinov, ki so jim priskočile na pomoč tudi enote JLA, se je posrečilo preprečiti še večjo škodo. Niti najstarejši prebivalci teh predelov ne pomnijo take poplave kot je letošnja, čeprav je 1907. leta Morava močno narasla in prestopila bregove. Tej elementarni nesreči se je pridružil še potres, ki pa na srečo ni bil tako močan, da bi napravil kako materialno škodo, niti ni terjal človeških življenj. Bolj pa so čutili ta potres v Grčiji, kjer je prizadejal tudi precejšnjo materialno škodo in terjal celo človeška življenja. — Po zadnjih vesteh pa je Morava vendarle začela polagoma upadati, potem ko je dosegla največjo višino — 635 cm nad normalo.

Poplave v Srbiji

Pred volitvami novih DS

REPORTAŽA K REPORTAŽI: STANOVANJSKA ANARHIJA

Verižna reakcija

Na naše reportaže, s katerimi posegamo v življenje naših mirnih, trmastihi, poštenih in zlobnih Gorenjcev — dobivamo vedno pogostejše odgovore (lahko bi rekli tudi odmeve, reakcije — ali proteste). Pred dnevi je odjeknil v našem uredništvu tudi odmev reportaže »Stanovanjska anarhija«, ki smo jo objavili 22. januarja (4. številka).

Uredništvo

PRED TEDNOM sem srečal svojega nečaka. Držal se je tako pusto, kot bi se zdaj zdaj hotel skisati. Kakorkoli sem ga dražil in zbadał — ni mi hotel odgovoriti, ne pojasniti svoje slabe volje.

Sele po dolgem bezanju sem iztisnil iz njega čudno zgodbo.

V ŽELJI, da bi pomagal napraviti red, je napisal reportažo o razdeljevanju stanovanj v Bohinju. S to zgodbo pa se je temeljito opek. Zanimiva novica se je širila po vasi hitreje kot »Glas Gorenjske«. Pismoono so na poti ustavljali in mu pripovedovali, da je tudi on »notrik«. Vsakdo, ki je odprl časopis, je najprej temeljito pregledal, če je morda kdo od omenjenih podoben njemu. Val razburjanja je zajel vas in nekaj dni so potekali razgovori v znamenju »anarhije«. Toliko različnih mnenj o isti stvari že dolgo ni krožilo med vasičani. Vsaka beseda, trditev ali izjava je potegnila za seboj cel plaz in preden je prišla do konca vasi, ni bila več podobna sama sebi. Nekaj primerov:

»Kako je vse natančno popisal. Kakor bi ga kdo najel!«

»Pravijo, da se ga je treba paziti. Njegova služba je, da »devlje« ljudi v časopis.«

»Zato se je pa motovilil toliko časa po Bohinju. O, seveda, najeli so ga.«

»Le kdo mu daje podatke?«

Pri tem so se tako oprezno ozirali okrog sebe, kakor da bi bili opisani dogodki največja tajnost in da bi pozabili, da so sami že davno govorili o vsem tem. Pozabili so tudi, da so jih sami oblikovali in jih je takšne moj nečak povedal javnosti le zato, da bi jih pomagal odpraviti. Pa to je bil šele začetek.

»Kaj ga briga, kje stanujemo in kako!«

Menda res nič. A vsakdo, ki moleduje za stanovanje bi rad videl, da bi takrat to ves svet brigalo.

»Pa še to deni v časopis!«

»Glej, da prihodnjic ne pozabiš tega napisati!«

»Zakaj nisi napisal, da je odprl tisto stanovanje z vitrihom član okrajnega zbora proizvajalcev? Se ga mar bojiš?«

»Se to bi bil napisal, da so bili nekateri člani stanovanjske komisije delavni samo tolko časa, da so si preskrbeli stanovanja!«

Zdaj bi bil lahko pisal reportaže! Snovi bi mu ne zmanjkalo. Čimbolj jim je dokazoval, da se dajo mnoge stvari (ki so

»V vsem tem plazu se res nisem znašel«, mi je pripovedoval nečak, ko sem mu razvezal jezik. »Kup zamer, nova prijetelstva, mnogo užaljenosti in prizadetosti, iskanje tistega, kar sploh napisano ni bilo, napihovanje dejstev, podtikanje in zlorabljanje — vse je bilo pomešano. Širilo se je tako bliskovito in s takšno močjo, kot prava: VERIŽNA REAKCIJA.«

»Vidiš, stric Nace, to se mi je zgodilo«, mi je dejal že med vrati.

* ZADNJIČ PA SEM slišal še drugi del zgodbe.

Družina, ki je več let stanovala na podstrešju in obupno moledevala za stanovanje, si je nazadnje — tako v Bohinju — sama našla izhod. Delavec se je samovoljno vselil v stanovanje, ko mu je na odprtem podstrešju zbolela žena. Postava je za ta primer odredila prisilno deložacijo.

Ko je deložacijska komisija prišla v stanovanje delavca in videla posledice večletnega bivanja na podstrešju — (med drugim tudi bolno ženo) — se je odločila, da svoje naloge bo izvršila.

»Morda bi se ne odločil tako lahko, da ne bom izvršil ukaza, če bi ne bral tiste reportaže v Glasu Gorenjske«, — je dejal nekdo od članov komisije.

* ČE JE tista reportaža pripravila samo tega človeka, da je v kritičnem trenutku znal razlikovati med paragrafom in med razumevanjem stiske, je dovolj! In vsi plazovi nejevolje in nasprotovanj niso nič proti temu.

Nace Trma, stric

Vzgojni pomenki

Fantazija in otroške laži

(Nadaljevanje in konec.)

Rekli smo, da tiste otroške fantazije, ki otroka varuje pred prehudimi posledicami prvih življenjskih »razočaranj«, ne bomo zavirali in dušili, ampak jo bomo še pospeševali. Krstili je tudi ne bomo za laž, zlasti še, ker pazljivo opazujejo otrok kmalu ugotovi, da tudi njegovi starši in vzgojitelji — skratka starejši — včasih drugače govorijo, kakor delajo. In otrok zelo rad posnema tistega, ki ga cenijo in ga ima rad.

Kako pa naj od otroka zahtevamo, da bo ločil tiste drobne, vsakodnevnne laži, ki so se že vkoreninile v našem vsakodnevnem medsebojnem občevanju — od tistih laži in neresnic, ki jih s kaznijo preganjamo? Odkod naj otrok ve, da je sicer njegovi mamici n. pr. dovoljeno odkloniti nezaželenega obiskovalca z izgovorom, da je bolna — čeprav je popolnoma zdrava! — da pa je na drugi strani težak in kazniv prestop, če otrok reče, da nima nobene naloge z namenom, da se gre čimprej igrati? To še ni tako hudo, če se ne dogaja pogosto in smo te »prestopke« pravilno razumeli: kajti otrok bo tedaj po končani igri sam želel nadomestiti zamujeno in bo brez strahu prostodušno popravil svojo prejšnjo izjavo. Če pa je ponovno spoznal, da bo njegovemu naknadnemu priznanju sledila kazen, morda tepež, bo prihodnjic v takšnem primeru vztrajal pri svoji prvi izjavi — laži, ali pa si bo z veliko rafiniranostjo zgradil še obširnejši lažen zagovor. Tako neredko nastane iz kazni za laž — laž iz strahu pred kaznijo.

O tem kakšno vlogo sploh ima strah v vzgoji, predvsem pa, kakšne kvarne posledice ima za človekov živčni sistem (kar si je sodobna medicina že zdavnaj na jasnem) — bi bilo treba posebej spregovoriti.

Toda vrtno se k omenjeni, že ustaljeni, takozvani »laži v silo!« Kako bomo preprečili, da otrok zaradi neljubih primerov, ki se jim v sodobni družbi skoraj ni mogoče ogniti, sam ne bo začel uporabljati neresnicnih izgovorov? Ni za otroka bolj bolečega spoznanja od tistega, ko začne dvomiti o popolnosti in neoporečnosti svojih ljubljenskih staršev in vzgojiteljev! To, morda najhujše otrokovo razočaranje se najlaže prihrani tako, da mu zopet nima sama pravočasno razložiti čemu in zakaj ni mogoče iti preko teh dobrih, neljubih resnic, ki same po sebi niso dovoljene, v dobro vsej družini. S tako

mu jih pravili) prav hitro urediti v domači vasi, ne da bi jih »dajali v časopis«, tembolj so mu prigovarjali, naj ustreže njihovim željam.

Ko pa je odhajal vlak, so ga spetoma celo hudomušno pobrali: »So te že klicali na odgovornost, kajne?«

»KDO TI JE dal podatke?« so silili v nečaka na občini. Ko so se pomenili, so še pristavili: »Pri nas bi se bil oglasil, bi ti še marsikaj povedali.«

Pa to še ni bilo tako hudo. Najhuje je bilo, ko so začeli Bohinjci ugibati, s kom drži. Nekateri prenapeteži so brž uganili: »Z župnikom drži.«

Drugi so dejali: »Z Viliho se je potegnil.« Na drugem koncu vasi pa so ga posvarili: »Pazi se Viliha!«

»Zdaj pa imajo »impeksariji« s svojimi bloki. Ali jim je dal po repu!« so ugotavljali člani neke skupine.

Nekaj posameznikov z žage »Tomaž Godec« je celo nasledilo so pritegnili: »Ob bloke bi nas rad spravil.«

Stanovanjski interes se je že razveselil: »Če bi bilo še kaj ljudi, ki bi se tako potegnili za nas, bi pa morda dobil posojilo.«

Tisti, ki vselej radi pristavijo kakšno pikro, so pripomnili: »Občini je podkuril.«

Stara ženica pa ga je ustavila na cesti: »Zakaj nam ne daš miru in nas venomer zmerjaš s terežani?«

Vsi so vedeli, proti komu se je obrnil in s kom drži, a vendar so si mnenja tako močno nasprotovale, da je bilo več kot jasno, da nima z nikomer in proti nikomer nič.

KO SO OCENJEVALI kvaliteto in vsebino napisanega, so se mnenja spet križala: »Opravljanje, kaj pa drugače! Dela nima, se pa s tem ukvarja«, so ugotovili tisti, ki so se čutili prizadete.

Ker je v vasi vedno nekaj ljudi sprtih med seboj, jim tako pisanje silno pripomore pri razprtijah. Vsakdo ugotovi, da je sam izven kroga tistih, ki so omenjeni in takoj pokaže na svojega soseda, češ: »Saj se vidi, kakšen je, še v časopisu je bil!«

»Saj je vse res, ampak ni treba, da bi obehal na veliki zvon, so mu oporekali nekateri, drugi pa spet: »Le daj jim, le podkuri jim.« (Čeprav ni vedel, komu naj podkuri.)

Moramo pa povedati, da je bilo med njimi tudi nekaj pametnih — neka kmečka ženica je pristavila: »Se več takšnih člankov bi moralo biti! Kaj bi se bali pogledati dejstvom v oči. Vsi moramo živeti in nobenega smisla nima prikrivati, kako trdo je naše življenje.«

* ZVEČER SO SE vrstili pri mojem nečaku presenetljivi obiski. Pričakoval je, da ga bo prišel kdo zmerjati in mu groziti. Pa se je spet zmotil. Vsi so govorili skoraj enako: »Zakaj se nisi oglasil? Bi ti jaz povedal, kaj vse se godi.«

DRUŽINSKI POMENKI

Zdravstveni svetovalec

Ribje olje krepi mladi rod

Skoraj ni matere, ki v današnji dobi ne bi poznala zdravilnega učinka ribjega olja, saj ga na svetu zdravnikov uživajo številni slabotni otroci. Zaradi vitamina D, ki ga vsebuje, je ribje olje najučinkovitejše sredstvo za zdravljenje in preprečevanje rahitisa. Ker pa je to zdravilo, ga smemo jemati samo po zdravnikovem navodilu. Če ga uživamo v prevelikih količinah ali ga dajemo otrokom, ki jim to za njihov razvoj sploh ni potrebno, ne bomo imeli od njega nobene koristi, kvečjemu škodo. Zato naj se matere vedno posvetujejo z zdravnikom, ki bo ugotovil, ali je otrok podvržen rahitisu, in odredil količino olja, ki naj bi ga otrok zaužil.

Ribje olje tvori različne kemične spojine. To so mastne kisline vezane na glicerol, holesterol, železo in fosfor. Vitamini A, D in E so tisti, zaradi katerih je ribje olje doseglo v zdravilstvu tako slavo.

Ljudje se pogosto sprašujejo, kako pravzaprav nastajajo ti vitamini v ribjih jetrih. Znanstveniki razlagajo ta pojav tako, da se pod vplivom ultravijoličnih sončnih žarkov v nekaterih morskih algah, s katerimi se ribe hranijo, razvijejo prav vitamini, iz teh pa v jetrih nastanejo vitamini. Vrednost ribjega olja zavisí predvsem od količine

ne vitaminov, pa tudi od vrste rib, njihove prehrane ter od načina pridobivanja in hranjenja olja. Ribje olje je treba skrbno skladiščiti, da čim dlje obdrži svoje vitamine. Zato ga hranijo v temnih, do vrha napolnjenih steklenicah v mračnih in hladnih prostorih.

Ribjega olja ne smemo tudi nikdar naliti v steklenico, kjer

so še ostanki starega olja, ker se rado pokvari, vitamini razpadejo in otroci njegovega okusa ne bodo prenesli. Večkrat poskušajo matere neprijetni okus in vonj izboljšati z dodajanjem raznih aromatičnih olj (poprova meta, cimet). To pa ni priporočljivo, ker omenjene snovi samo pospešujejo razpad vitaminov.

Nega krhkih in suhih las

Če so vaši lasje po trajni ondulaciji izgubili nekdanjo čisto in svežino ali pa so tudi iz drugih vzrokov postali presuhi in se radi lomijo, jih operite z oljnatim šamponom, ki ga prav lahko tudi same pripravite. Prednost umivanja z oljnim šamponom je namreč v tem, da se lasje hitro posušijo, da jih ni treba izpirati in da zopet pridobijo svoj naradni sijaj.

Postopek je kaj enostaven. V en in pol decilitru vode tanko narežemo 2 kg mila in mu dodamo 1 veliko žlico jedilnega olja. Ta emulizirja potem odlično odstranjuje z las maščobo in jim dovaža novo. Omenjeno zmes je seveda treba prekuhati ohladimo do normalne toplote. Nato jo razdelimo na 3 dele in roke, na približno 35°C.

Lase pred umivanjem dobro očistimo v vseh smereh, da jih prezačimo in odstranimo z njih ves prah. Nato jih najprej operemo v prvi polovici li-

tra pripravljenega šampona in dodobra zmasiramo lasišče. Zatem uporabimo še ostali šampon. Lasje so tedaj že čisti in polni bele pene, ki jo dobro obrišemo z brisačo. S tem smo jih že na pol posušili. Potrebno je samo še, da se počepemo in napravimo frizuro, ki jo želimo. Če se ne navijamo, bodo lasje suhi že v 10 minutah, sicer pa nekoliko kasneje. Imell bodo lep sijaj in ne bodo preveč živi.

Moda

Bela pletena jopica z gladkim vzorcem bo prijetno osvežila vašo zimsko garderobo, pa tudi spomladi jo boste radi oblekle. Zanj potrebujete le 300 g tanke oziroma 400 g srednje debele volne.

GLAS GORENJSKE

Izdaja:

Časopisno, založniško in tiskarsko podjetje »GORENJSKI TISK«

Kranj, Koroška cesta 6.

Direktor:

Sumi Nace.

Urejuje:

uredniški odbor.

Odg. urednik:

Slavko Beznik.

Tel. uredništva: št. 475, uprave št. 190 / Tek. rač. pri NB Kranj - okolica št. 824-T-127 / Izdaja vsako soboto / Letna naročnina 400, polletna 200, četrtletna 100 dinarjev.

Posamezna šte. stane 10 din

RECEPT

VROČI SENDVIČI

iz zmletega mesa so zelo okusen dodatek k prikuhi. Pripravimo jih na sledeč način:

Zmeljemo 35-40 kg mesa in ga premešamo s 6 kg drobno zrezane čebule, soljo in enim jajcem. To zmes nato namažemo na kruh. Omenjena količina zadostuje za 10 do 12 rezin. Namazane koščke kruha naložimo v masno pekačo in jih pečemo 10 do 15 minut. Pečene okrasimo s kumaricami, v poletnem času pa s paradižniki. Tople sendviče lahko serviramo tudi k čaju.

Iz partizanskih dnevnikov

M. Kliner: TRUPLI POD PEČINAMI 5

— Kaj to pomeni?
— Se ne spomniš, da smo bili pred tridesetimi leti sprejeti v Partijo. Kdo bi si bil mislil takrat, da bi v teh tridesetih letih toliko napravili. Zato si lahko danes napijemo na preteklost in prihodnost!

Trčili so in Stane se je prebudil. Zvezde so blestele na nebu med gorami in počasi ugašale.

— K sreči, da nisem zdrsnil v prepadi! Zdaj se bodo morda kmalu vrnili.

Cutil je, da mu je rana pričela zopet krvaveti. Tresla ga je mrzlica, a mraza ni čutil, dasi so mu zmrazili noge. Bil je slab in vendar mu je bila ta slabost prijetna. Čeprav je po nehotenem spancu sklenil, da ne bo zaspal, je kmalu na to pozabil.

In prišle so zopet sanje. Te pa niso bile tako prijetne. Znašel se je v preteklosti, v času, ko ga je Petrovič odpustil iz tovarne in se je znašel na cesti.

— Mi ne trpimo, da so delavci komunisti, kaj šele nameščenci! — tako je zaključil personalni direktor Kranjske industrijske družbe inž. Petrovič in mu pokazal vrata.

Brez posla je taval in si iskal dela. Nikjer ga ni mogel najti in preživljal se je kakor tisoči brezposelnih ljudi na tem svetu, ki ima dobrine življenja samo za ene, za druge, za večino ljudi pa le, kar prvim ostane.

— Tak svet, kjer so ljudje, ki imajo vsega dovolj, in ljudje, ki nimajo ničesar, je krivičen. Tak svet je treba razbiti in ustvariti novega, kjer bo dela in kruha za vse, ki so ga danes lačni. Edino revolucija nas lahko reši!

Hodil je med ljudmi in oznanjal svoje spoznanje, oznanjal s čufarjem, Pibernikom, Gregorčičem, Federlom, Perkom in drugimi, ki jim je revolucija postala glavni smoter življenja.

Govoril je na delavskem zborovanju in ljudje so ga poslušali. Sejal je seme bodočnosti in seme je kalilo.

— Za tak svet, ki bo naš, resnično naš, se bomo borili, tovariši, in prej ne bomo odnehali, da ga bomo ustvarili, ne bomo odnehali, dokler ne bo delo naša last in rodilo blaginjo nam, ki delamo, ne bomo odnehali, dokler bomo čutili nad nami silo, ki nas tlači in duši. To pa bomo dosegli šele takrat, ko bo vsak človek resničen človek in ko si ne bo nihče več lastil pravice teptati drugega. Za tak svet se spleča boriti in se tudi žrtvovati.

Zmrzle noge so mu zdrsnile čez polico. On pa tega ni čutil. S svojo besedo je sejal seme za človeka, ki se bo rodil iz družbe, v kateri ne bo več izkoriščanja in nasilnega podrejanja. Bil je v ognju svojih misli in ta oženj je vžigal tudi druge. Ploskali so mu in vzklicali. V tem snu je zdrsnil v megleno morje, ki ga je pravkar poljubilo rdeče vzhajajoče sonce. Nihče ni čul udarcev telesa, padajočega čez pečine.

Naslednji dan je snežilo in sneg je pokril trupli pod pečino. Namni v dolini Krme. Ko ju je odhajalo pomladno sonce, so ju tam našli lovci in jeseniški gestapovski komandir Clemens Druschke se je pobahal pred nosilcem nemškega viteškega križca, da ju je ubil on v boju s partizani decembra 1941. Lagal je, čeprav je tudi Druschke streljal in celo večkrat. Toda streljal ni partizanov v boju, ker je bil premalo pogumen, streljal je le ujetnike in talce. Streljati nemočne je bilo njegovo junaštvo.

— Konec —
(Iz »Jeseniških kronik«)

Četrta premiera Mestnega gledališča na Jesenicah

Norman Krasna:

DRAGA RUTH

Preteklo soboto je Mestno gledališče Jesenice uprizorilo svojo četrto premiero v letošnji sezoni in sicer komedijo »Draga Ruth« ameriškega žurnalista N. Krasna. Snov za svojo komedijo je črpal Norman Krasna iz II. svetovne vojne, ki se je kot letalec sam udeležil; napisal pa jo je kmalu po vojni. Je ena redkih dobrih komedij kulturnega zatijša povojnih let. Na odru v New Yorku so jo igrali tri leta dan za dnem. Enak uspeh je doživela tudi na naših odrih.

Dejanje se godi na prijetnem domu sodnika Wilkina. Njegovi komaj šestnajstletni hčerki Mirijam roje po glavi kaj čudnega misli. Za vse se zanima in navdušuje. Prepričana je, da je njena generacija v borbi s prejšnjo, poteguje se za osvoboditev Kitajske, za obtožbo kapitalizma, za seksualno življenje pri Sovjetih itd. Kot

predsednica »Ameriške ženske lige«, ki so jo organizirale deklice na njeni šoli, je pisarila vajakom na fronto in celo vojnemu ministru, kar povzroči pravcati zaplet. V imenu svoje sestre Ruth se je dopisovala s poročnikom Billom. Ta se zaljubi v Ruth in pride na dopust. Nastane zmešnjava okoli male Mirijam — končno pa se le vse lepo izteče. V vsej komediji ni nobenega burkeža, ni ti posebnih — izrednih tipov.

Na Jesenicah je komedijo režiral prof. Marijan Stare in pokazal kot začetnik velike sposobnosti. Scena je bila izdelana po zamisli Bojana Čebulja in je v vsem podprla režiserjeve težnje. Sodnik Harry Wilkins, ki ga je igral Franjo Štiblj, je bil zelo dobro podan, bil je utelešena dobrot, poln razumevanja, vedrosti in optimizma. Njegovo ženo Edith je prepričljivo podala Stanka Geršakova.

Oba skupaj sta predstavljala zakon, iz katerega veje prijateljstvo, človeška toplina in sreča. Starejšo hčerko Ruth je igrala Silva Samsova, ki je tudi s to vlogo dosegla nadpovprečen uspeh. Šestnajstletno hčerko Mirijam je podala Nuša Gobčeva tako prijetno, da je bila občudovanja vredna. Pokazala je talent, ki se ga bo dalo obdelati in ki že danes mnogo obeta za jeseniško gledališče. Le v svojem govoru ni bila dovolj razumljiva, ker ji pač manjka govorne tehnike. Poročnika Seawigtha je igral režiser Marijan Stare sam, Alberta Kummera pa Bojan Čebulj. Nastopili so še: Slavko Polanc, Marija Tolarjeva in Mihelca Petriceva, ki so vsi zadovoljivo podali svoje vloge.

Stražišče

Preteklo nedeljo popoldne je bila v domu stražiškega »Partizana« otroška maskerada, ki je lepo uspela. Več kot 80 otrok so pripeljale mamice na zabavo, da so se razveseljevali ob zvokih poskočne glasbe. Seveda niso plesali »zares«, temveč bolj po svoje, pa je bilo ravno tako lepo. Po dveh urah ranjanja so si malčki sneli maske, se postavili v vrsto in bili obdarovani s pecivom.

Ljudje so ocenjevali niso pa ocenili

Na prste lahko preštejemo tiste pevske prireditve na Jesenicah, ki so bile tako obiskane, kot revija pevskih zborov radovljiškega okraja.

Zanimanje zanjo je bilo toliko večje, ker je bilo objavljeno, da bodo ocenjevali zbere poslušalci sami. Res je dobil vsak ocenjevalec ocenjevalni list, kamor je pisal točke (od 1 do 5) za posamezne pesmi. Komisija je zbrala verjetno prav toliko ocenjevalnih lističev kot je bilo ljudi v dvorani. Nekateri so bili napisani sproti, več kot polovica poslušalcev pa jih je izpolnila tik preden so jih oddali.

Čeprav ni bilo v dvorani nobenega navijača, pa je gotovo, da je vsak ocenjevalec zapisal svojemu zboru najvišje število točk (da ni bilo navijačev potrjuje aplavz, ki je bil merjen zelo pravično). Vendar je, ko je komisija (tudi ta je bila voljena iz občinstva) objavila rezultate in imena najboljših, nekaterim v dvorani zastal dih, nekateri so neverjetno zmigovali z glavami, drugi pa so se pritajeno muzali. Zakaj? Je šlo zmigovanje in posmihanje na rovaš nezaupanja v poštenost komisije?

Najbrž je precej resnice na tem, da je komisija ugotovila rezultate mimo volje občinstva. Verjetno bo držalo, da je občinstvo ocenjevalo — ocenilo pa ni.

Naloge šolskega sveta v Preddvoru

Mnogo nalog čaka člane Šolskega sveta v Preddvoru, ki so se pred kratkim prvič sestali in soglasno izvolili za svojega predsednika znanega prosvetnega delavca tovariša Jocifa. — Glavna točka sestanka je bilo vprašanje, kako znižati slabše učne uspehe — predvsem v nižji gimnaziji. Sklenili so, da bodo člani šolskega sveta organizirali po vaseh roditeljske sestance, na katerih bodo skušali doseči, da starši ne bodo več obremenjevali svojih otrok s fizičnim delom, ker je šola prva otrokova dolžnost. Tudi običaj, da na roditeljske sestance prihajajo le starši tistih učencev, ki v šoli nimajo težav, bo treba odpraviti in šolski sveti bodo morali najti stik z vsemi starši, tudi s tistimi, ki jim bo morda nerodno poslušati slabše novice o svojih otrokih.

Šolski svet v Preddvoru ima tudi na skrbi zgraditev dveh učilnic na podstrešju šolske stavbe. Želja vseh občanov pa je, da bi se z novim šolskim letom odprl 4. razred gimnazije. Tako bi se starši izognili izdatkom za mesečne vozovnice, na otroke pa bi ne vplivale zdravstvene in moralne razmere, ki jim jih zdaj vsiljuje voznja z avtobusom.

Posvetiti bodo morali tudi vso skrb pošolski mladini, ki doslej vse preveč zahaja v gostilno (ker pač nima svojega prostora, kjer bi se sestajala in kulturne izzivila).

V Kranjski gori je bil letošnji kulturni praznik — Prešernov dan — združen s pomembnim jubilejem, s 50-letnico Ljudske knjižnice.

Zgodovina te kulturne ustanove je precej burna. Ustanovljena je bila leta 1904 kot podružnica nekdanje družbe Cirila in Metoda in je imela v začetku komaj 200 knjig. Leta 1919 jo je bivša Jugoslovanska Matica obnovila in do leta 1941 se je nabralo v njej čez 1000 knjig. V II. svetovni vojni pa je postala — kot vse ostale Gorenjske knjižnice — žrtev nacističnih »kulturoncev«. Ob žalostnem požigu naših knjig leta 1941 v Kranju so na grmadi gorele tudi tiste iz kranjskogorske knjižnice.

Takoj po osvoboditvi pa je KOOF začel akcijo za ožvitev knjižnice. Ljudje so se s prizivom radi odzvali: kdor je le mogel, je daroval knjigo, organizacije pa so prispevale denar in tako je že leta 1945 knjižnica začela delovati. Res je pozneje nekaj let hiral (ko je bila v sklopu SKUD). Prelomnico v njenem delovanju pa pomeni leto 1950, ko je knjižnico prevzel tovariš Alojz Plantov, jo popolnoma reorganiziral, s pomočjo krajevnih organizacij in podjetij ter Občinskega ljudskega odbora dobrodu opremil in v 4 letih skoraj potrojil število knjig (v letu 1954 je imela knjižnica 2700 knjig).

Praznovanje 50-letnice knjižnice je odbor SZDL združil s svečano proslavo Prešernovega dne. Med drugim je bila organizirana tudi razstava slovenske knjige v prostorih osnovne šole in nižje gimnazije. Prikazano ni bilo samo trenutno stanje v slovenski izvirni, prevodni in strokovni literaturi, ampak celoten razvoj slovenske knjige s slikami in izvirnimi deli naših velikih mož. Razstavo si je ogledalo nad 250 ljudi. To kaže, da so kranjskogorski knjižničarji prizadevni in marljivi.

Drugače pa so razmere v SKUD. Dobro bi bilo, če bi prizadevali vendar enkrat pretehtati vse možnosti, kako obnoviti kulturno — prosvetno, zlasti dramatsko življenje v Kranjski gori. Morda bi šlo, če bi odstranili nekatera osebna nasprotja!

J. S.

Zlata poroka

Preteklo soboto sta zakonca Janez in Marija Bizjak z Jesenic slavila zlato poroko. To je bila na Jesenicah in verjetno tudi na Gorenjskem prva uradna zlata poroka. Janez Bizjak je bil rojen 1. junija 1870 v Predosljah, njegova žena Marija pa 17. maja 1874 v Srednji vasi. Poročila sta se 17. februarja leta 1895.

Potem, ko so bile opravljene štiri poroke — zakonske zveze, sta v predsedniškovo sobo vstopila zlatoporočca, ki sta kljub starosti čila in zdrava. Pozdravil ju je predsednik LOMO tov. Maks Dolinar, ki je prečital slovesen nagovor. Ko sta zakonca podpisala listine, je bil uradni del zlate poroke končan, nadaljeval pa se je ob čašici dobre domače slivovke v prijetnem kramljanju.

Stevilnim čestitkam, ki sta jih prejela zlatoporočca, se pridružujemo tudi mi.

KNJIGAM PREŠERNOVE
DRUŽBE JE MESTO V VSAKI
GORENJSKI HIŠI, SAJ SO
NAJMOČNEJŠE SREDSTVO
ZA KULTURNI DVIG NAŠEGA
PREPROSTEGA ČLOVEKA!

Filmi, ki jih gledamo

SPET SVA TU

Med številne velike komike nemega filma spada tudi severnjak Pat in Patashon, ki pa sta v dobi, ko je prišlo do prve revolucije med nemim in zvočnim filmom — obupala in prenehala z izzivljanjem v filmski umetnosti. Kot večina ostalih komikov tudi onadva nista imela toliko poguma, sposobnosti in prilagodljivosti, da bi prestopila in se vživela v svet zvočnega filma.

In po tolikih letih sta se sedaj spet pojavila pred nami v dveh kratkih filmih, ki so ju naši distributerji združili v celo lovečernega z značilnim naslovom »Spet sva tu«. Ker sta se iz dobe nemega filma, nas oba »kralja smeha« zabavata in razveseljujeta pač na poseben način — predvsem s svojo mimiko in situacijsko komiko — ne

pa toliko z besednim humorjem.

Njun nastop nas prepriča, da imata še vedno več humorja, kot večina današnjih slavilnih filmskih zvezdnikov-komikov.

ALARM NA JUGU

To je najnovejša ustvaritev francoske fantastične in pustolovske filmske proizvodnje. Premalo jasn scenarij z vrsto nelogičnosti je nehoti prispeval k ustvaritvi še bolj fantastičnega vzdušja, kot so si ga verjetno zamišljali ustvarjalci filma. Da bo slika popolna omenimo še razne čudežne iznajdbe in vrsto skrivnostnih tipov — od atomskega znanstvenika do očarljive volhunk in zapeljivega poročnika.

Edina pomembna vrednost tega filma je odlična igra znanega filmskega veterana Ericha von Stroheima.

FRANCE BRATKOVIČ

Pot Prešernovega gledališča

Te dni mineva pet let, kar je bilo v Kranju ustanovljeno poklicno Prešernovo gledališče. Ta datum ni začetek, ampak je mejnik na dolgi razvojni poti gledališke dejavnosti v starem mestu na sotočju Save in Kokre. Pred dobrimi devetdesetimi leti se je še skromna, neobgledana in od oblasti dušena prvica manifestirala slovenska odrska beseda — in ne polnih pet let po osvoboditvi so nove politične in družbene razmere ostvarile sanje gledaliških entuziastov: poklicno gledališče.

Danes pa stoji pred nami resno in upoštevano gledališče, ki lahko pokaže na lepo številno uprizoritev z mnogimi predstavami doma in na okoliških odrih, mnoge med njimi izredno uspele. Maloštevni igralški zbor se uspešno in vidno zlija v enotno ubrano družino. Linija umetniškega vzpona večine igralcev stalno in zanesljivo raste. Hotenje za novim, popolnejšim in bolj plastičnim odskim izrazom, tasi še tu in tam tipajoče, ne prečiščeno ali premalo vztrajno, predstavlja prelom s šolskim epigonstvom absolventov Akademije za igralsko umetnost in diletantizmom nekdanjih amaterjev.

Kritik Mareuse pravi: »Kdor razmišlja o gledališču in priobčuje svoje misli, je mnogo bolj diagnostik, kot terapevt.« Če tipam pulz Prešernovega gledališča, se mi zdi, da je ritem srca normalen in zdrav, ko pa primaknem stetoskop, se ališijo motiči šumi, ki silijo k razmišljanju. Zunanji znak teh motenj je nenehni in vseh pet let se ponavljajoči priliv in odtok občinstva, plima in osek, ki navidez ne pozna nobene zakonitosti.

Energija je enaka produktu iz gmote in kvadrata hitrosti. Vrednost te Einsteinove formule se preko fizike razteza do problema človeka v svetu, oz. živlega organizma sploh. Sama gmota — gledališko poslopje, igralci, tehnika in dr. še ne predstavljajo gledališča. Potrebno je še gibanje, dinamika; oboje skupaj šele opredeljuje gledališče in njegovo življenjskost. Od gmote, ki je v gibanju, zavisi jakost gravitacijskega polja, območja sile, ki privlači ljudi v teater. In v čem je dinamika gledališča? Ne le v tem, da se predstave v redi vrste po točno določenem sporedu. Dinamika se kaže v repertoarni politiki, v pogumu tveganja in svojski fantaziji, v ustvarjanju publike s predavanji, članki, v živem stiku z množičnimi organizacijami, dviganju kulturnega obzorja igralca, v izkoriščanju izkušenj prejšnjih let in povezanost dela, v begu iz uradništva in nenehnem naporu, saj le napeta struna poje.

V petih letih obstoja se je štirikrat menjalo umet. vodstvo Prešernovega gledališča, z njim vred tudi gledališka politika. Eno je prisegalo na klasični in klasicistični kult po vzoru Burgtheatra, drugemu je blestela pred očmi slika modernega, avantgardističnega, eksperimentalnega teatra, tretjemu je bil zopet vzor Paris s svojimi boulevardnimi gledališči — nobeno pa se ni do kraja zavedalo časa in prostora, v katerem gledališče živi. Za vsa mlada pokrajinska gledališča velja, da žive njih umetniška vodstva v gravitacijskem polju republiške metropole. Tja so v prvi vrsti obrnjene njihove oči, priznanje ljubljanske kritike je važno, obisk gostov iz Ljubljane po-

vzroči tremo v garderobah, končni cilj njihove umetniške ambicije je delo v osrednjih gledališčih. Utrip industrijskega Kranja je bil vsem premalo domač.

Pretrgana umetniška linija in slaba zakoreninjenost v skalo, na kateri stoji gledališka hiša, je en razlog za fluktuacijo publike. V napačnem presojanju v bistvu zdravega okusa

»Ekinokcij« na deskah Prešernovega gledališča

delavskega občinstva so vodstva zmeraj znova poskušala privabiti ljudi z uprizorjanjem plehkih del, ki občinstva niso zadovoljila. Neuspeli poskusi, prav tragični v suverenum preziranju izkušenj prejšnjim sezon.

Organizacijsko se gledališče v petih letih ni premaknilo naprej. V začetku je imelo dvajset ali trinajst igralcev, danes dejansko razpolaga menda z desetimi. Zbor, ki je tako po številu kot strokah prešibek za svojo nalogo. Vsa dosedanja vodstva so sklenila, da zaradi

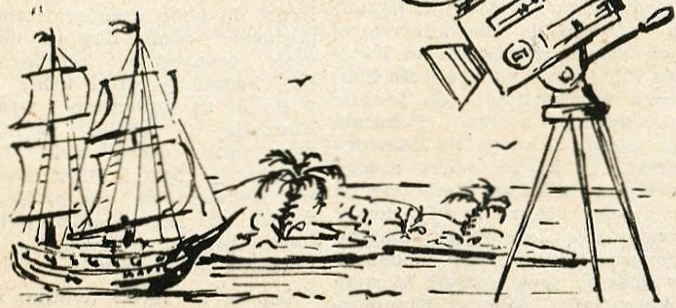
težav, ki jih nalaga tako delo, z amaterji ne bodo delala. Tudi sedanje se je izjavilo v tem smislu. Vsa dosedanja vodstva so bila prisiljena ta svoj sklep spremeniti. Občinstvo pač najboljši pritegne velik spektakel, igra s polno zasedbo in vsaj dve taki stvari na sezono bi morali dati. Skupno delo z amaterji povzroča seveda težave tako v organizaciji dela, kot v umetniški potenci, toda uspeh pri občinstvu odtehta te neprilnosti. Res v konverzacijski igri amaterja med tremi ali štirimi poklicnimi igralci opazimo, toda v ansambelski igri in pri postrtovalnem režiserju, ki je hkrati tudi pedagog, se razlike zagladijo. Najbolji dokaz za to trditev je dosedaj najboljša predstava poklicnega gledališča, lanska uprizoritev Cankarjevih »Hlapcev« v režiji Slavka Jana, ali izredno velik obisk pri Kretfovih »Krajskih komedijantih« in (če sežem še dalje nazaj) pri »Visoki pesmi«. Sodelovanje amaterjev soustvarja gledališču živi stik z domačo publiko.

V sezoni 1952/53 je gledališče pod umetniškim vodstvom H. Gruna začelo sistematično gojiti stike z občinstvom z družabnim kontaktom, obiski v tovarnah, pritegnitvijo amaterjev, s članki in predavanji. Uspeh ni izostal; kljub preveč zahtevnemu repertoarju te sezone se je obisk zboljšal. Kasneje je to delo do čista zamrla. Lani konec sezone se je pojavilo vprašanje obstoja teatra. Prepričan sem, da odgovorni ljudje tega vprašanja ne bi postavljali s tako ostrino in tako zgrešeno argumentacijo, če bi spreten in sposoben gledališki propagandist štiri leta vztrajno in nenehno tolmačil ljudem in sestankih, konferencah in časopisju delo, naloge in poslanstvo, pa tudi mnoge težave, v katerih gledališče oblikuje in pospešuje rast kulture delovnih ljudi.

(Dalje prihodnjič)

Gabrijelčič-hetke

V NOVEM MLADINSKEM FILMU

MILIJONI NA OTOKU

ZANIMIVOSTI

MATI S TRINAJSTIMI OTROCI

V ameriškem mestu je nekega dne vstopila v tramvaj žena s trinajstimi otroci. Kupila je karto za sebe, ker za otroke do petih let v spremstvu staršev vozni listkov ni treba. Sprevednik jo je začuden vprašal, če so res vsi otroci njeni. Žena mu je zatrdila da so in da ni niti eden starejši od pet let. Imela je namreč dvakrat dvojčke in trikrat trojčke, najstarejša dva pa sta bila stara komaj štiri in pol leta.

LANSKO LETO 60 MILIJONOV STRANI TEHNIČNE LITERATURE

Lansko leto je bilo na vsem svetu natisnjenih 60 milijonov različnih strani iz tehnike. To je približno 100.000 raznih tehničnih knjig. Vse te knjige bi potrebovale v knjižnici tri in pol kilometra dolgo omaro.

ČASOPISNI PAPIR IZ BANAN

V Argentini so iznašli nov način proizvodnje časopisnega papirja iz banan. Ta papir je dvakrat cenejši kot dosedanj in je tudi njegova izdelava cenejša.

V SIRIJI SO NAŠLI GRAD IZ STAREGA VEKA

Francoski arheolog Šeffer je pred kratkim odkril v bližini mesta El Salire v Siriji največji grad iz starega veka, Ugadir, ki je bil zgrajen pred 4.000 leti. V gradu je velika dvorana iz slonove kosti, ki je velike umetniške vrednosti. V dvorani in drugih prostorih so našli še mize, stole, razne kipe iz slonovine, umetniško okrašene z zlatom. Največjo pozornost je vzbudil kip žene, katerega umetniška vrednost skoraj nič ne zaostaja za največjimi deli grške antike.

NAJVIŠJI SPOMENIK NA SVETU

V Buenos Airesu bodo kmalu začeli graditi spomenik, ki bo najvišji na svetu. Visok bo 137 metrov, stroški za gradnjo pa bodo znašali 19 milijonov pesosov. Spomenik bo postavljen v spomin na Evito Peron. V temelje spomenika bodo vgradili srebrno krsto, v kateri je shranjena žena argentinskega predsednika.

NA MARSU SO ODKRILI DVA NOVA KANALA

Astronom dr. Sleifer je v Južni Afriki naredil 20.000 posnetkov Marsa, na katerih se zelo dobro vidijo zelena polja in snežnoledeni tečaji. Kakor javljajo, so iz teh slik odkrili tudi dva nova kanala. Astronomu je uspelo napraviti toliko posnetkov zato, ker je bil Mars v zadnjih trinajstih letih, lani najbližje našemu planetu.

AVSTRIJSKE ŽRTVE V ZADNJI VOJNI

Od 800.000 Avstrijcev, kateri so služili v nemški vojski, se jih 380.000 ni vrnilo na svoje domove. Od teh jih je 280.000 padlo, za ostalih sto tisoč pa nimajo nobenih podatkov. To je skoraj sto tisoč več žrtev kot jih je imela Avstrija v prvi svetovni vojni. Prav tako je tudi invalidov približno dvakrat več kot jih je bilo v prvi svetovni vojni — 305 tisoč.

Ljubljana, februarja. — Vsi se še dobro spominjamo navdušenja ob premieri »Vesne« v kranjskem kinematografu »Storžič«, katere se je udeležila tudi glavna igralka Metka Gabrijelčič s svojimi soigralci. Njena preprostost in ljubkost je navdušila staro in mlado, popularna je postala tudi v najzgodnejši gorenjski vasi. Vsi jo imamo še v spominu, vsi z zadovoljstvom beremo v našem časopisu o uspehih, ki ga doživlja naš slovenski film v inozemstvu, saj je bila »Vesna« sprejeta izven naših meja kot najboljši jugoslovanski film.

V zasebnem življenju je Metka ostala kljub svoji popularnosti in slavi skromna in dobra študentka. Te dni, po njenem prihodu s snemanja novega mladinskega filma »Milijoni na otoku« sem jo obiskal na njenem domu, na Poljanski cesti.

Metko sem našel pri knjigah. Zopet se pripravlja na izpite. Kakor mi je povedala, se njeno delo odvija po načrtu in dobro vem, da je bila zaradi mojega obiska huda, ker sem prišel »izven plana«.

Kljub temu sva se kmalu spoznavala. Pokazala mi je cele kupe pism iz različnih krajev države, ki ji jih piše največ navdušena mladina. Ker jih je bilo veliko tudi z Gorenjske, me je prosila, da bi ob tej priložnosti vse tiste pozdravil in se jim zahvalil.

Po vlogi v »Vesni« Metka ni mislila, da bo tako hitro spet pred kamero. Za novi mladinski film Jadran filma »Milijoni na otoku« je bila izbrana ravno ona, ker je najbolj ustrezala scenariju. Film je režiral Bran-

ko Bauer, ki ga že poznamo iz filma »Sinji galeb«. Kuharček iz tega filma igra tudi v »Milijoni« najbolj zahtevno mladinsko vlogo.

Zunanje posnetke so snemali lonsko jesen v Cavtatu pri Durbrovniku in v Zagrebu, notranje pa v ateljejih Jadran filma v Zagrebu. Zaradi slabega vremena na morju se je snemanje nekoliko zavleklo, zato je bil film izdelan šele januarja.

Ker ima Metka zelo rada morje, so bili trenutki kopanja s simpatičnimi »mulci« zanjo najlepše dožitve. Postali so veliki prijatelji in dobro so se razumeli. Le hrvaščina ji je nekoliko nagajala. Ker so morali posneti še nekaj kadrov na zagrebških ulicah v zapoznelih novembrskih dneh, na filmu pa bodo ti dnevi »poletni«, jih je kar precej zeblo. Lahko si mislimo: mi v plaščih, igralci pa v svilenih oblekah in srajcah brez rokavov. Zaradi mraza se je na poskusnem predvajanju posameznih kadrov med govorjenjem poznala sapa, tako da so morali isti kader večkrat ponoviti. Ne moreš govoriti ovrčini, če te stresa mraz.

Verjetno bomo že marca videli na platnu zopet našo »Vesno« — tokrat kot Vero.

Ker je ta novi film namenjen mladim obiskovalcem naših kinematografov, je tudi vsebina filma vzeta iz njihovega življenja.

Vera študira pedagogiko in je vzgojiteljica predšolskih otrok. V gneči pred mestnim kinematografom se Vera in njen zaročenec Branko seznanita z mladim prekupevalcem vstopnic Duškom, ki ga kličejo »Zabac«. To je pravi otrok ceste, brezdomec, ki se peča s prekupevanjem in »dela« za drznega in samozvestnega Boro — »Tigra« in »Rumeno podgano«. Na morju, na samotnem otočku,

kamor je prišla Vera s svojimi predšolskimi otroci, se seznanita tudi z ostalimi člani te pustolovske družine — z Ivico, Mladenom in Zeljkom. Ti trije otroci so dobili denar na športni stavi in prišli so na »gusarjenje«. Njihov denar pa so zavohali Duškovi šefi »Tigar« in »Podgana« in so na vsak način hoteli priti do njega. Usodo teh treh otrok sta s skrbjo spremljala Vera in Branko in jim pomagala v najbolj dramatičnih trenutkih. S skupnimi močmi jim uspe premagati »Tigra« in »Podgano«.

MAVIL

KRATKA ZGODBICA MR. BEUSON mora odpotovati

To je tipična ameriška »kriminalka«, s katerimi so preplavljene revije in časopisi.

Na uličnem vogalu je stal trgovec z umetninami Mr. Beuson. Nervozno so iskale njegove oči taksi po ulici — že več kot desetimi je dal znak, a se nihče ni zmenil zanj. Z vzdihom je postavil precej težak kovček na tla poleg sebe.

»Prav gotovo bom zamudil svoje letalo«, je mrmral predse. »In potem me bodo prijel... V eni sami minuti blaznosti sem postavil na kocko svoj poklic, svojo trgovino in morda celo svoje življenje. Da, svoje življenje.«

Mrzle potne kaplje so mu ob teh mislih stopile na čelo in brez moči je gledal na svoje roke.

»Halo, Beuson, halo!« je nekdo zaklical v bližini.

Vztrepetal je. »Kam z rokami?« je mrzlično mislil. »Prav gotovo me bodo izdale.« Hitro jih je vtaknil v žep, kakor da bi bile tam popolnoma na varnem.

»Beuson, stara bajta! Ali spite?« je ponovno zaslišal glas.

Počasi se je obrnil. Ob cestnem robu je stal avto. Za volanom pa se je režala svetlolasa glava — inšpektorja Pya, strokovnjaka za raziskovanje umorov.

»Menim, da ne bom zgrešil, če rečem, da nameravate odpotovati«, je rekel Pye dobrodušno.

Beuson je pograbil svoj kovček. »Prav imate, inšpektor. Odpotovati hočem, pa ne najdem nobenega taksija.«

»Tudi ni potrebno, Beuson.« Inšpektor je odprl vrata avtomobila. »Izvolite vstopiti!«

»Nisem mislil, Pye, da boste tako naglo tu«, je rekel Beuson. Z vzdihom se je pogreznil na sedež.

Pye je pognal motor. »Hihi, se je nasmejal. »Zdi se, da ste danes razpoloženi za šale. Kam naj vas peljem?«

»Hotel sem na letališče...«

»O.K., Beuson. To je kot naš lašč. Jaz se namreč peljem na

igrišče za golf. Za letošnje prvenstvo moram več trenirati, da me letos ne boste več premagali. V nedeljo boste našli v meni zagrizenega nasprotnika. Saj se boste pravočasno vrnili, mar ne?«

»Ne verjamem, Pye.«

Inšpektorjev obraz se je podaljšal. »Škoda«, je pripomnil, »razen vas ni v tem preklicanem gnezdu nobenega resnejšega nasprotnika zame. Vendar razumem: posli so pred zabavo. Kje boste pa to pot uplenili?«

»In se je smejal, da so mu kar solze tekale po licih.

»Nemogoče, Beuson. Vi, mož, ki niti muhi ne bi storil nič žalega, mož, ki misli samo na svoje munije in meče, vi da ste umorili svojo Margaretto. Prej bi verjel, da bi vam ona s svojim temperamentom porinila kuhinjski nož med rebra. Toda vi? Ne!«

Inšpektor je malo pomislil. »Že vem. Potegniti me hočete zaradi mojega zadnjega slučaja, ko sem napravil tako napako, da se mi je vse mesto smejalo, kaj? Ne, ne boste me!«

Na letališču sta moža izstopila.

»Dobro opravite, Beuson, in mnogo uspeha«, je rekel inšpektor. »Sedaj pa le pohitite. Ura bo pravkar štiri. Sicer bo letalo odletelo brez vas.« Potrepljal je prijateljsko svojega potnika po rami. »Pravzaprav bi se moral jeziti na vas, ker me pustite takole samega pred prvenstvom v golfu. Toda pustimo to!«

Beuson je stisnil inšpektorjevo roko. »Še nekaj, je ta dejal. »Upam, da mi ne boste zamerali, če grem z Margaretto kdaj v kino?«

Beuson je pogledal v tla. »Gotovo«, je zamrmral. Nato je vzel svoj kovček in s trudnim korakom odšel v letalo.

Pye je nekaj časa gledal za njim, dokler se letalo ni dvignilo, napravilo zavoj nad letališčem in izgubilo v daljavi.

»Čuden svet«, si je mislil. »Kar malo preveč čudaški za svoj let.« In se je moral še enkrat prisrčno nasmejati. Celo zvečer pred spanjem je še ležal nasmeh na njegovih ustnicah.

Sredi noči ga je prebudil telefon. »Kakšna neumnost pa je zopet to, za vraga?« se je razjezil in zehajoč prijel za slušalko. »Tukaj inšpektor Pye.«

»Policijska postaja št. 21«, je rekel glas v telefonu. »Umor, inšpektor. Pridite takoj. Žrtev je neka Margaret Beuson, žena trgovca z umetninami. Mož je brez sledu izginil.«

»Nikjer«, je rekel Beuson. — »Potujmo zasebno.«

»No, no, Beuson. Meni smete čisto mirno povedati, za koga greste izkopalvati kako staro mumijo. Prav gotovo tega od mene živ krst ne bo izvedel. Ali smem ugibati? Prav gotovo iščete za starega Hestona kakšno staro viteško opravo.«

Beuson je zmajal z glavo.

»Ali pa star samokres za Mrs. Higginsovo?«

»Ne, ne«, se je branil Beuson.

»Tedad ostane samo še...«

»Prenehajte že«, ga je nestrpno prekinil Beuson in mrzla zuna ga je občila. »Jaz sem — na begu!«

Pri teh besedah je inšpektor napravil tak obraz, kakor da bo vsak hip planil v jok. Toda ne! Zasmejal se je tako, da je komaj obdržal volan v rokah. »Vi ste največji šaljivec v mestu, se je hahljal. »Na begu ste! Ali smem vprašati, pred kom bežite?«

»Gotovo«, je rekel Beuson. Njegove oči so zamigljale. — »Pred vami!«

»Hihi.« Inšpektor je pokazal svoje konjske zobe, ki so bili čisto rumeni od nikotina. »Najbolj posrečena šala, kar sem jih slisal, preteklo leto: trgovec z umetninami, g. Beuson, član mestnega odbora in predsednik Univerzitetnega sveta na begu pred menoj, skromnim inšpek-

torjem. Bodite veseli, da nisem v službi, sicer bi vas aretirjal zaradi dajanja krivih podatkov policiji!«

Režal se je, kakor da bi se mu posrečila zelo duhovita šala.

»Zakaj pa bežite pred menoj, če smem vprašati?«

Beuson ni takoj odgovoril. Zdelo se mu je, kot da se igra z ognjem.

»Zadavil sem svojo ženo«, je stežka spravil iz sebe.

»Ali vam smem nekaj povedati, Beuson? Jaz sem vam pri tem pomagal, se spominjate? Ali ne veste, da sem vrgel truplo v reko? Hihi!«

In se je smejal, da so mu kar solze tekale po licih.

»Nemogoče, Beuson. Vi, mož, ki niti muhi ne bi storil nič žalega, mož, ki misli samo na svoje munije in meče, vi da ste umorili svojo Margaretto. Prej bi verjel, da bi vam ona s svojim temperamentom porinila kuhinjski nož med rebra. Toda vi? Ne!«

Inšpektor je malo pomislil. »Že vem. Potegniti me hočete zaradi mojega zadnjega slučaja, ko sem napravil tako napako, da se mi je vse mesto smejalo, kaj? Ne, ne boste me!«

Na letališču sta moža izstopila.

»Dobro opravite, Beuson, in mnogo uspeha«, je rekel inšpektor. »Sedaj pa le pohitite. Ura bo pravkar štiri. Sicer bo letalo odletelo brez vas.« Potrepljal je prijateljsko svojega potnika po rami. »Pravzaprav bi se moral jeziti na vas, ker me pustite takole samega pred prvenstvom v golfu. Toda pustimo to!«

Beuson je stisnil inšpektorjevo roko. »Še nekaj, je ta dejal. »Upam, da mi ne boste zamerali, če grem z Margaretto kdaj v kino?«

Beuson je pogledal v tla. »Gotovo«, je zamrmral. Nato je vzel svoj kovček in s trudnim korakom odšel v letalo.

Pye je nekaj časa gledal za njim, dokler se letalo ni dvignilo, napravilo zavoj nad letališčem in izgubilo v daljavi.

»Čuden svet«, si je mislil. »Kar malo preveč čudaški za svoj let.« In se je moral še enkrat prisrčno nasmejati. Celo zvečer pred spanjem je še ležal nasmeh na njegovih ustnicah.

Sredi noči ga je prebudil telefon. »Kakšna neumnost pa je zopet to, za vraga?« se je razjezil in zehajoč prijel za slušalko. »Tukaj inšpektor Pye.«

»Policijska postaja št. 21«, je rekel glas v telefonu. »Umor, inšpektor. Pridite takoj. Žrtev je neka Margaret Beuson, žena trgovca z umetninami. Mož je brez sledu izginil.«

»Nikjer«, je rekel Beuson. — »Potujmo zasebno.«

»No, no, Beuson. Meni smete čisto mirno povedati, za koga greste izkopalvati kako staro mumijo. Prav gotovo tega od mene živ krst ne bo izvedel. Ali smem ugibati? Prav gotovo iščete za starega Hestona kakšno staro viteško opravo.«

Beuson je zmajal z glavo.

»Ali pa star samokres za Mrs. Higginsovo?«

»Ne, ne«, se je branil Beuson.

»Tedad ostane samo še...«

»Prenehajte že«, ga je nestrpno prekinil Beuson in mrzla zuna ga je občila. »Jaz sem — na begu!«

Pri teh besedah je inšpektor napravil tak obraz, kakor da bo vsak hip planil v jok. Toda ne! Zasmejal se je tako, da je komaj obdržal volan v rokah. »Vi ste največji šaljivec v mestu, se je hahljal. »Na begu ste! Ali smem vprašati, pred kom bežite?«

»Gotovo«, je rekel Beuson. Njegove oči so zamigljale. — »Pred vami!«

»Hihi.« Inšpektor je pokazal svoje konjske zobe, ki so bili čisto rumeni od nikotina. »Najbolj posrečena šala, kar sem jih slisal, preteklo leto: trgovec z umetninami, g. Beuson, član mestnega odbora in predsednik Univerzitetnega sveta na begu pred menoj, skromnim inšpek-

KRALJ DIHUR

Kokoši so si izbirale kralja. Niso se mogle zediniti, vsaka je hotela, da bi bil kralj petelin z njenega dvorišča. Slednjič se oglašila ena izmed starejših kokoši in pravi:

»Tako ne pridemo do konca, jaz predlagam, da izberemo za kralja dihurja!«

»Kaj, dihurja, našega najhujšega sovražnika? Tega pa ne!« so se oglašile vse vprek.

»Zakaj pa ne? Če izberemo dihurja, ne bomo s tem užalile nobenega gospodov petelinov. In dihur se bo čutil počaščenega, spoznal bo, da mu zaupamo, in svojih vdanih podložnikov ne bo brez vzroka moril, pravi spet prva.

Kokoši so se ji dale pgovoriti. Tudi petelini, ki so čakali na izid volitev, so bili s tem zadovoljni, ker nihče ni privoščil drugemu, da bi bil kralj.

»Ali duhaš kaj v mojem stanovanju?«

Petelin je vihal nos in rekel: »Seveda, saj neznosno smrdi po dihurju!«

»Kaj, tako odgovarjaš svoemu kralju?« se je zadržal dihur, odgriznil petelinu glavo in mu izpil kri.

Drugi dan je poklical drugega petelina. Ta je vedel, kaj se je zgodilo z njegovim tovarišem. Ko ga je dihur vprašal, ali v njegovem stanovanju kaj smrdi, se je globoko priklonil in odgovoril: »Prav nič ne smrdi, pustil prebrisane petelina.

Petelin se je priklonil in odgovoril: »Oprostite, veličanstvo, danes sem nekoliko nahoden, pa prav nič ne duham. Res ne morem reči, ali tu smrdi ali diši!«

Dihur se je nasmehnil in od-pustil prebrisane petelina.

Pionirski leksikon

Vprašanja:

Zakaj železo rjavi?

Kaj bi bilo, če ne bi imeli ur?

Kolikoli celin je na svetu in katere so?

Odgovori:

7. Šah pravimo, da je »kraljeva igra«. To je igra, ostra borba, med dvema človekoma, katerih vsak ima po šestnajst figur: kralja, kraljico, po dva lovca, konja in trdnjavi ter osem kmetov. S temi figurami se borita na deski, imenovani šahovnici, ki je razdeljena na 64 belih in črnih polj. Vsak izmed igralcev stremi za tem, da s svojo »vojsko« uniči nasprotnika; to se pravi prisilil sovražnega kralja na predajo.

Najstarejši zapiski, kdaj so že igrali šah, izhajajo iz sedmega stoletja in iz katerih sklepajo, da so šah prvič igrali v Indiji konec 6. stoletja. Takrat so to igro imenovali čaturanga, kar je pesniški izraz za vojsko. Še v istem stoletju so to igro prevzeli Arabci in jo imenovali šatranž, kmalu pa je dobila ta igra novo ime — šah. Ze v devtem stoletju pa se je šah pojavil tudi v Evropi in sicer v Španiji.

8. Če pozimi zakurimo v pe-

či, se začne v sobi godba. Ponekod po Sloveniji pravijo, da peč »uli«. Ta beseda kratko izraža tiste čudne glasove v peči. Za to godbo pa je treba v peči pihati. Kdo pa pihava v peči?

Ko kurimo v peči, se zrak v njej segreva. A tople zrak je lažji kakor hladni. Vzdiguje se in na prazno mesto prihaja iz sobe hladni zrak. Nastaja zračni tok, ki vleče skozi peč od spodaj navzgor. Tok daje čudne glasove; peč uli. Prav ta zrak pa je tudi potreben, da se drva v tesno zaprti peči vnamejo in gorijo.

9. Države, naše sosede so: Italija, Avstrija, Madžarska, Romunija, Bolgarija, Grčija in Albanija.

Na ta tri vprašanja mi je poslal najboljši odgovore Vrnik Peter iz 3. razreda osnovne šole v Kranju, ki vodi tudi v tekmovalstvu, kdo bo imel največ točk po tridesetih vprašanjih. Za sedemnajstimi točkami. Za nagrado bo dobil mladinsko knjigo »Česke pravilnice«.

Vse pionirje pa še enkrat opozarjam, da morajo poslati odgovore najkasneje v enem tednu in jih najlepše pozdravljati.

Vaš Kosobrin

Za kratek čas

»In kaj naj storim, če pride storklja, ko bosta vidva zdoma?«

Gorenjski gasilec

OBJAVA ŠTEV. 3

OKRAJNI ZBOR

1. Vsi šoferji gasilskih avtomobilov, ki so vložili prošnje za podaljšanje posebnih vozniških dovoljenj za leto 1955, lahko dvignejo ta dovoljenja v naši pisarni. Opozarjamo, da je brez takšnega dovoljenja upravljanje gasilskih avtomobilov prepovedano! Društva, ki še niso vložila prošnje, prosimo, da to takoj store.

2. Vsa društva, ki še niso vrnila izpolnjene anketne pole, prosimo, da jih takoj pošljejo.

OBVESTILA

Sektorske in rigidne konference se do nadaljnjega odložijo, zato naj štabi vse konference, napovedane za 20. t. m. in kasneje, začasno prekličejo, ker se bodo vršile šele po ustanovitvi občinskih gasilskih zvez. Konferenca vseh brigadnih in sektorskih poveljnikov je bila v nedeljo 20. t. m. ob 8. uri v Kranju v prostorih LOMO Kranj. Na konferenci se je razpravljalo o organizaciji gasilstva po operativni liniji v zvezi s splošno reorganizacijo okrajnih zvez.

USTANAVLJANJE OBČINSKIH GASILSKIH ZVEZ

Kot je bilo objavljeno že v skupnem poročilu obeh upravnih odborov se morajo čimprej ustanoviti občinske gasilske zveze. Cilji ObGZ so:

a) da vzdržujejo zvezo med gasilskimi društvi na območju komun — občin,

b) da nudijo pomoč pri vzgoji gasilstva,

c) da izpopolnjujejo znanje varnostne službe in izvršujejo vsa dela v zvezi s požarno varnostjo in splošno reševalno službo, predpisano po statutu občin. V tem smislu bodo občinske

ske gasilske zveze imele zlasti te naloge:

1) skrb za ustanavljanje novih PGD,

2) skrb za celotno strokovno vzgojo in disciplino v operativnih enotah (s tem v zvezi bodo ObGZ prirejale razne akcije, predavanja, tečaje in skrbne za vzgojo izprašanih gasilcev).

3) nadzorovale bodo dolge gasilskih društev in sodelovale z ljudskimi odbori komun. Podrobna razčlenitev teh nalog kakor tudi opis organov ObGZ bo objavljena v prihodnji številki Biltena GZ LRS. Iz navedenega je razvidno, da bodo občinske zveze prevzemajo vse operativne funkcije sedanjih OGZ in bodo tako neposredno vodile gasilstvo v komunah ter bodo s tem tudi organi komun, ki jim je skupnost poverila vodstvo požarne varnostne službe.

Upravni odbor je na svoji 8. redni seji razpravljal o ustanovitvi teh zvez in pripravil v sporazumu z začasnim skupnim sekretariatom tudi predlog za izvolitev iniciativnih odborov. Na področju sedanje OGZ Jesenice so bili ti odbori že izvoljeni, za področje sedanje OGZ Kranj pa bodo izvoljeni na okrajnem zboru dne 27. februarja. Da bi bili že v naprej seznanjeni objavljamo danes predlog, ki bo predložen okrajnemu zboru. Po tem predlogu naj bi bili v iniciativnem odboru za področje občine Kranj naslednji tovariši: Janko Stefe, Toško Šiling, Janez Gros, Maks Blažič, ing. Kimovec, Viktor Stefe, Miha Popov in Viktor Bizjak.

Za občino Škofja Loka: Jože Celjar, Ivan Čemažar, Ljode Hojkar, France Dolinar in Ivo Sušnik. Za občino Gorenja vas: Tone Varl, J. Bogataj in Maks Potočnik. Za občino Železniki: Nace Frelj, Jože Benedičič in Janez Kristan. Za občino Žiri: Maks Oblak, France Zakelj in Mirko Loštrk. Za občino Cerklje: Anton Jereb, Ivan Miklavčič in France Ropret. Za občino Trzin: Anton Dornig, Milan Valjavec, Mirko Mežek, Iko Dornig, Ludvik Stalž, Rozi Penke in Kristijan Kokalj.

O teh predlogih se bo razpravljalo in glasovalo na okrajnem zboru.

Kino

Kino »Storžič«, Kranj:
»ALARM NA JUGU«

Predstave: 28. II. ob 20. uri.
Od 1. III. do 5. III. ob 17. in
21. uri. 6. III. ob 17. in 19. uri.

Kino Naklo: 27. febr. angl. film »Dolina orlov«. 4. in 5. III. amer. film »Podvodna četa«. Predstave ob petkih in sobotah ob 18.30 uri, ob nedeljah ob 16. in 18. uri.

Kino »Svoboda«, Strazišče: 26. in 27. II. premiera danskega filma »Spet sva tu«. V glavnih vlogah Pat in Patashon. Predstave ob 18. in 20. uri, 27. ob 16. in 18. uri. 27. ob 14. in 20. uri franc. barvni film »Grof Monte Kristo« - prvi del.

Kino »Krvavec«, Cerklje: 26. in 27. februarja amer. zabavni film »Čez noč rojena«. Predstave ob sobotah ob 19.30 uri, ob nedeljah ob 16. in 19.30 uri.

Gibanje prebivalstva

Rojstva: Ivana Brajdič, tov. delavka iz Kranja, Kalvarija 17, rodila deklico; Ivana Ozmeč, tkalka iz Kranja, Zlato polje 18, rodila dečka; Franciška Radovljica, tov. delavka iz Kranja, rodila dečka.

Umrli so: Stefan Beguš, roj. 12. 1891 Boh. Bela, upokojenec, stan. v Kranju, Primsko-jenec, umrl dne 16. februarja, vo 155, umrl dne 16. februarja.

ČVO HAS OPET

Predstave: 27. II. ob 10. uri, 28. II. ob 18. uri. Od 1. III. do 5. III. ob 15. in 19. uri. 6. III. ob 10., 15. in 21. uri.

NESREČA V ŽELEZARNI

V februarju se je v martinarni jeseniške železarne hudo ponesrečil 42-letni Justin Kemperle. Zareča žindra, ki se e razlila, mu je prizadela močne opekline. Takoj mu je bila nudena prva pomoč in bil je prepeljan v bolnišnico, kjer pa e 11. februarja podlegel. Ponesrečeni, ki zapuša ženo in otroka, je bil pokopan v nedeljo popoldne na Jesenicah. Številni sodelavci in meščani so mu izkazali poslednjo čast.

STRELCI SO TEKMOVALI

Preteklo nedeljo so v Zirovnici tekmovali strelske družine Bleda, Lesc, Radovljice, Mosenj in Zirovnice v streljanju z rač. puško. Čeprav so te družine mlade, so dosegle zadovoljive rezultate. Razveseljivo je lejtvo, da se je med deset najboljših uvrstilo kar sedem Zirovničanov-mladincev.

Pri članih je bil najboljši Dolžan Janez z 242 krogi pred Reboljem (oba iz Zirovnice) z 226 krogi in Radovljčanom Luznarjem z 223 krogi. Med mladinci pa Gašperin z 224 krogi.

objave • oglasi

GLEDALIŠČE

Prešernovo gledališče Kranj

Nedelja, 27. febr. ob 16. uri: Izven in za podeželje — Saroyan, Sartre: »Glejte, Amerika!« — Lisa - Jelica Siardova.

Torek, 1. marca ob 20. uri: Red A in Izven — Claude - A. Puget: »Srečni dnevi«. Vstopnice so še na razpolago.

Sreda, 2. marca ob 20. uri: Izven — J. B. Priestley: »Nevarni ovinek«. Gostovanje Jeseniškega gledališča.

Četrtek, 3. marca ob 16. uri: Zaključena za tovarno Iskra — Claude - Andre Puget: »Srečni dnevi«.

Petek, 4. marca ob 16. uri: Zaključena za tovarno Iskra — Claude - Andre Puget: »Srečni dnevi«.

Nedelja, 6. marca ob 16. uri: Izven in za podeželje — Claude - Andre Puget: »Srečni dnevi«.

Mestno gledališče Jesenice

Sobota, 26. februarja ob 19.30 uri: Krasna — »Draga Ruth«.

Nedelja, 27. februarja ob 15. uri: Krasna — »Draga Ruth«.

Nedelja, 27. febr. ob 19.30 uri: Petrovič — »Ploha«. Red I.

MALI OGLASI

Ugodno prodam avtomatsko tehniko (skoraj novo) »Titan«. Naslov v upravi lista.

Prodajam parcelo 1000 m² v bližini Kranja. Naslov v upravi lista.

Pridno, pošteno dekle sprejem. Naslov v upravi lista.

Ugodno prodam kredenco iz hrastovega lesa, primerno za gostilno, jedilnico, kmečko sobo. Naslov v upravi lista.

Prodajam 4 leta staro kravo, dobro mlekarico s teletom. — Kalan Marija, Zg. Besnica 74.

Prodajam visoko omaro za obleko in perilo. Naslov v upravi lista.

Prodajam lepo vrtno mrvo, mešano z deteljo. — Rangus Blaž, Kranj.

Prodajam enostanovanjsko hišo na Kalvariji. Naslov v upravi lista.

Poštena upokojenka dobi službo. Delo lahko. Naslov v upravi lista.

Kmetijska zadruga Sv. Ana nad Trzicem prodaja naslednje stroje: 1 mlatilnico MR 22, 1 kmečki mlin, 1 električni motor 6.2 KS, 1 električni motor 5.5 KS, 1 električni motor 4.2 KS, 1 bencinski motor 6-7 KS. Stroji so nerabljeni, cena po dogovoru. Kupec naj se javi pri upravi zadruga. — Kmetijska zadruga z o. j. — Sv. Ana pri Trzicu.

Prodajam dvostanovanjsko hišo z vrtom v Kranju na prometni točki. Primerni prostori za lokale (delavnice) za obrtnike. — Informacije Kranj, Cankarjeva ul. 7.

Prodajam »Alfa kotel« skoraj nov. Murnik, Predvor 2.

Ugodno prodajam gozdno parcelo in njivo na Podreči pri

Medvodah. Slavka Likozar, Visoko 45 p. Senčur.

ZAHVALA

Ob težki izgubi nepozabne žene in mame Ane Bernardove z Jesenic, se zahvaljujemo vsem, ki so ji pomagali v težki bolezni na kakršenkoli način, ji darovali ob smrti številne vence ter jo spremili na zadnji poti. Posebno zahvalo dolgujemo primariju dr. Brandstetterju za požrtvovalno zdravljenje, zdravniku dr. Remicu za izredno naklonjenost mami in svojem, sestri Bogomili za materinsko nego mame ter godbi in pevskemu zboru jeseniške Svo-bode za v srce segajoče žalostinke. — Jože Bernard in otroci

Radio Ljubljana

Poročila poslušajte vsak dan ob 6.05, 7., 19. in 20. uri. Oddaja »Zeleli ste — poslušajte« ob nedeljah ob 13.30 in vsak delavnik ob 16.30. »Gospodinski nasveti« vsak dan ob 7.30 uri. »Kmetijski nasveti« in »Kmetijska univerza« vsak delavnik ob 12. uri. »Pregled tiska« pa vsak dan ob 6.30 uri.

Nedelja, 27. februarja: — 8.00 O športu in športnikih. 9.00 Otroška predstava — Mali Kadija. 12.00 Pogovor s poslušalci! 13.00 Pol ure za našo vas. 15.30 Po naši lepi deželi — Dušan Kralj — Brkini. 18.00 Radijska igra — Norman Corwin: Pismo sinu. 21.00 Kulturna kronika.

Ponedeljek, 28. februarja: — 6.35 Slovenske narodne pesmi poje Mariborski vokalni kvintet. 11.15 Solška ura za višjo stopnjo — Franjo Vouk: J. V. Valvasor (biografska slušna igra). 15.15 Igra instrumentalni trio iz Žalca. 15.30 Solška ura za nižjo stopnjo — a) Marica Pihler: Tomažovo darilo, b) Leon Frapie: Fanor. 16.10 Utrinki iz literature — Jonas Arnason: Vojsna. 18.00 Radijska univerza: Iz zgodovine boja proti jetiki.

Torek, 1. marca: 11.15 Cicibanom — dober dan! (O Bav- igr Rudolf Piliš. 16.10 Utrinki iz literature — Cesare Pavese: Poročno potovanje I. del. 18.30 Modni kotiček. 20.15 »Četrtrkov večer«. 21.00 Literarni večer — Jean Michel Leclerc: Problem mladine v sodobni francoski književnosti.

Petek, 4. marca: 11.15 Cicibanom — dober dan (VI. Firm: Oglarjev medvedek). 14.00 Za pionirje — Jack London: Joe med pirati. 15.15 Harmoniko igra Rudolf Piliš. 16.10 Utrinki iz literature — Cesare Pavese: Poročno potovanje II. del. 18.30 Iz kolektivov za kolektive. 18.45 15 minut z Avgustom Stankom.

Mevlja: Tri humoreske. 18.30 Sportni tednik. 20.00 Tedenski notranje - politični pregled.

Sreda, 2. marca: 6.35 Igrajo štirje flosarji, pojeta Mija in Stane. 11.15 Solška ura za nižjo stopnjo. 13.00 Jezikovni pogovori. 14.00 Gledališče in filmi. 15.15 Igra trio Dorko Škoberne. 15.30 Solška ura za višjo stopnjo. 16.10 Utrinki iz literature — A. P. Čehov: Dve zgodbi. 18.30 Mednarodna radijska univerza. 20.00 R. Wagner: Leteči Holandec, opera v 3 dejanjih.

Četrtek, 3. marca: 6.35 Dalmatinske in makedonske narodne pesmi. 11.15 Za pionirje. 13.00 Ljudsko - prosvetni obzorik. 15.30 Tečaj francoskega jezika — 24. lekcija. 16.10 Utrinki iz literature — Cesare Pavese: Poročno potovanje I. del. 18.30 Modni kotiček. 20.15 »Četrtrkov večer«. 21.00 Literarni večer — Jean Michel Leclerc: Problem mladine v sodobni francoski književnosti.

SGP „Projekt“ - Kranj

sprejme takoj v službo:

- strojnika za parni valjar z izpitom,
- strojepisko za direkcijsko Kranj s 3 letno prakso,
- administratorja, samostojnega moškega za stavbišče

Kamnik s 3 letno prakso.

Plača po tarifnem pravilniku.

Ponudbe poslati na direkcijsko Kranj.

Trgovsko podjetje

„ŽELEZNINA“ - Kranj

bivša „Kovina“

Vam nudi po ugodnih cenah:

pravi kranjski laneni firnež, oljnate barve, email lake in nitro lake kvalitetnih tovarn, velika zaloga vezanih plošč lesnita in furnirja ter ostalega gradbenega materiala kakor strešne lepenke, trsje, salonit cevi, železa, žičnikov, žice in potrebščin za vodovode, kopalnice, stranišča itd.

Sprejemamo naročila za cement.

Razprodaja steklenine po znatno znižanih cenah.

Trgovsko podjetje „ŽELEZNINA“ Kranj

TISKANINA

TOVARNA TISKANEGA BLAGA

KRANJ

TELEFON: CENTRALA 173, KOMERC. ODD. 175

Rupujte naše odlične izdelke, katerih kakovost je priznana doma in v inozemstvu

Se priporočamo!

M. Twain

Bibliografija velikodušnosti

torjevih rokopisih, odstranil nekaj puhlih, nepotrebnih izrazov, opel cel gozd privednikov, ki so bili odveč in končno dosegel, da so sprejeli dvojce spisov v tisk.

Minil je kak teden in hvaležni Y. Y. se je zopet pojavil s kopico svojih rokopisov. Gospod X. X. je po prvi uspešni pomoči, ki jo je izkazal mlademu kruhoborcu, občutil v svojem srcu val zadovoljstva in se poln samozadovoljstva primerjal z velikodušnimi junaki zgodb iz knjig. Sedaj pa ga je obšel dvom in razmišljal je o tem, če ni morda v pogledu velikodušnosti naletel na nekaj čisto novega. Navdušenje se mu je vidno ohlajalo. Vendar pa mu srce ni dalo, da bi odbil mladega pisatelja, ki se je navezal nanj — slavnega pisatelja — s tako otroško preprostostjo in tolikim zaupanjem.

Skratka, zadeva se je končala tako, da je bil priznani pisatelj kmalu zaposlen sa-

„Varujte se zgodb v knjigah, ki povedo le polovico. Če vas kdajkoli kdorkoli prosi za pomoč in ste v dvomih, kakšen bo rezultat vaše velikodušnosti, izkoristite ta trenutek dvoma in prosilca ubijte!“

Po teh besedah se je obrnil k steni in izdihnil.

DOBROTNI PISATELJ

Mlad in reven literarni začetnik se je zaman trudil, da bi kdo sprejel njegove rokopise. Končno mu je grozila nevarnost, da umre od lakote, pa je pojasnil svojo žalostno usodo nekemu priznanemu pisatelju in izprosil od njega dober nasvet in podporo. Plemeniti mož je odrinil svoje lastne zadeve na stran in takoj začel z branjem enega največkrat odklonjenih rokopisov. Ko je končal svoje dobrohotno delo, je pristrčno stisnil roko mlademu možu in dejal:

„Vidim, da ima stvar svojo vrednost. Pridite v ponedeljek spet k meni.“

Ob domnenjeni uri je slavni pisatelj z dobrohotnim nasmeškom na ustih razgrnil pred očmi mladega avtorja nek časnik, katerega tisk je bil še vlažen. Veliko je bilo začudenje mladega, revnega moža, ko je zagledal v njem svoj spis. „Kako naj se vam zahvalim za to plemenito delo?“ je vzkliknil, padel na kolena in solze veselja so ga obile. — — —

Slavni pisatelj je bil povsod znani X. X. in mladi, revni začetnik, katerega je pisateljeva velikodušnost rešila smrti, si je s tem pridobil velik sloves in postal med tem nič manj znani gospod Y. Y. Ta slučaj naj bi bil vsem v opomin in navodilo, pomagati vsakemu pomoči potrebnemu začetniku.

DODATEK

Naslednji teden je prišel zopet gospod Y. Y. s petimi odklonjenimi rokopisi. Priznani pisatelj je bil pač zelo začuden. Bil je namreč mnenja, da je — po zgodbah iz knjig — mladi mož potreben samo enkratne pomoči. Medtem je prelistal po av-

mo še z mladim začetnikom in njegovimi spisi. Vsi prijazni poskusi, rešiti se tega bremena, so se izjalovili. Vsak dan je moral svetovati, bodriti in skrbeti za to, da so v časnikih sprejemali te rokopise, jih urejati in pripravljati za tisk.

In ko se je mladi mož postavil na lastne noge, je postal znan na ta način, da je opisal privatno življenje svojega dobrotnika z zbadljivim posmehom, do najmanjših malenkosti. Knjiga je dosegla neverjetno naklado, srce starega, priznanega in slavnega pisatelja pa je počilo od žalosti. V zadnjih vzdihljajih je dejal: „Ah, da! Zgodb iz knjig nas zavajajo, nikoli nam ne povedo vsega. Bojte se mladih avtorjev-začetnikov, varujte se pred njimi, ljubi moji prijatelji. Če je bog koga izbral za smrt, nikar ga ne rešujte, pustite ga, naj umre od lakote.“

HVALEŽNI SOPROG

Lepega dne se je vozila mlada dama s svojim sinčkom v nekem velikem mestu po glavni cesti. Nenadoma se konji splašijo, zdrve po cesti, tako da je vrglo kočijaža z njegovega sedeža, v kočiji sedeča pa sta bila ko ohromela. Nek pogumen mlad mož je skočil s svojega službenega voza, zgrabil podivjane konje in jih ustavil. Mladi mož je to storil ne glede na nevarnost za svoje življenje in hvaležna dama mu je dala svoj naslov. Doma je pripovedovala svojemu možu — ki je bral podobne zgodbe v knjigah — o junaškem dejanju svojega rešitelja. S solzami v očeh je poslušal dobri soprog zanimivo pripovedovanje. In on, ki ni mogel trpeti, da bi padel metulj s strehe, je dal poklicati rešitelja svoje žene, mu stisnil ček za pet sto dolarjev v roke in dejal: „Vzemite to, dragi moj William Ferguson, kot nagrado za vaše plemenito dejanje. Če boste kdaj potrebovali prijatelje, pomislite na to, da sem vam jaz, Thompson Mc Spadden, večno hvaležen.“

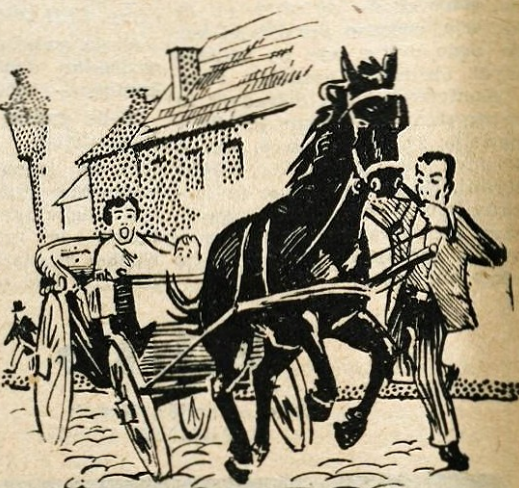
Iz tega se da ugotoviti, da ima dobro delo tudi za storilca svoje koristi, pa če je še tako malenkostno.

DODATEK

Takoj naslednji teden se je javil William Ferguson pri gospodu Mc Spaddenu in ga prosil, naj zastavi svoj vpliv in mu preskrbi kako boljšo službo, ker se čuti poklicanega za vzvišenejši posel, kot je služba kočijaža pri trgovčiču. Mc Spadden mu je poiskal neko podrejeno pisarniško službo z res lepo plačo. Kmalu nato je zbolela Fergusonova mati in William — da povem na kratko: gospod Mc Spadden je sprejel njegovo bolno mater v svojo hišo. Čez čas se je gospej Ferguson stozilo po svojih najmlajših otrocih in tako so prišli k njej tudi Marie, Julie in mali Jimmy. Jimmy je imel mali žepni nožič, s katerim se je nekega dne podal sam samcat v salon in v manj kot tričetrt ure zmanjšal vrednost oprave, ki je stala 10 tisoč dolarjev, na minimum. Kake dva dni pozneje je padel po stopnicah in si zlomil vrat. Sedemnajst sorodnikov se je zbralo k pogrebni svečanosti v hiši gospoda Mc Spaddena. Ob tej priliki so postali zaupni z gospodom Mc Spaddenom in „zasegli“ za nekaj časa njegovo klet in kuhinjo. Zaposlili so gospodarja s tem, da jim je moral poiskati različne službe, pa tudi preskrbeti nove za tiste, ki jim stara službena mesta niso več ugajala. Stara gospa je mnogo pila in jedla, a hvaležni

Mc Spaddenovi so ob spominu na to, kar je storil njen sin zanje, dobro vedeli, kaj je njihova dolžnost. Velikodušno so vztrajali pri svoji velikodušni nalogi.

William je večkrat prihajal; ker ni v redu opravljal svoje službe, so se njegovi prejemki vedno bolj manjšali. Zaradi tega je prosil Mc Spaddena za vedno boljše in dostojnejše službe, ki mu jih je hvaležni gospod Mc Spadden vedno več in hitro preskrbel. Po treznem premisleku se je Mc Spadden odločil izobraziti Williama za vstop na univerzo. Ko pa so se bližale

počitnice in je mladi junak prosil denarja za potovanje po Evropi — zaradi zboljšanja svojega zdravja — se je Mc Spadden dvignil proti tiranom in prošnji gladko odbil. Mama Ferguson je bila nad tem tako presenečena, da je spustila iz rok steklenico žganja, njene ustnice pa so ji odpovedale. Končno se je le zavedla, hlatajoč za zrakom je rekla:

„Je to vaša večna hvaležnost? Kje bi bila vaša žena in sin, če ne bi bilo mojega sina?“

In William je pripomnil: „To je vaša hvaležnost? Sem rešil vaši ženi življenje ali ne? Odgovorite mi na to!“

Iz kuhinje je pridrvelo kup sorodnikov in Williamove sestre so vzklikale: „To je njegova hva...“, dalje niso prišle, kajti prekinila jih je njihova mati, ki je, oblita s solzami, kričala:

„Pomislite na to, da je moral moj mali, sladki Jimmy zaradi take pošasti umreti!“

Mc Spaddenov revolucionarni pogum je pograbil ugodno priliko in zavpil je v sveti jezi:

(Nadaljevanje prihodnjič)

A. Arbeles:

Knjižnica iz noči

Se predno pa so arhivarja povabili, se je sam oglašil pri preiskovalnem sodniku in podal sledečo izjavo: „Moja dolžnost je, da s svojo izpovedjo pojasnim strahoten dogodek inženirja G. A., v kolikor se tako tajinstvena in izredno čudna zadeva sploh da pojasniti. Inženirja poznam že davno. Na ruševinah nekdanje jezuitske kasarne sva se skoraj vsak dan srečavala. G. A. je vodil podiranje zgradbe. Moje delovanje na polju zgodovine in arheologije pa vam je znano in upal sem, da odkrijem pri podiranju več stoletij starega poslopja spet to ali ono zanimivost. Iz nekaj znamenj sem v samostanu zasledil tajen hodnik in A., ki je zelo sposoben gradbenik, je zasledoval sled s tolikšno bistroumnostjo, da se nama je posrečilo odkriti staro grobnico z mumificiranimi trupli. Spominjali se boste, da so dan po odkritju grobnice našli eno truplo v takem stanju, da se je moglo sklepati na zločin. Preiskava pa takrat ni odkrila ničesar.“

Nekaj dni pozneje je A. prišel k meni. Moram povedati, da se je v zadnjem času zelo spremenil. Prej nenavadno energičen pa vendar vedno ljubezniv, je bil zdaj nemiren, dostikrat raztresen in potem spet godrnjavo razburljiv, včasih pa je trepetal, kot da ga muči strašna groza. Na to stanje sem postal posebno pozoren ob tem njegovem obisku in ko sem ga vprašal kaj mu je, mi je dal izmikajoč odgovor. Čez nekaj časa, ko svojega nemira že ni mogel več krotiti, je dejal:

»Danes je bila poslana v hišo njena slika.«

»Čigava slika?«

»Portret sestre Agate — zle nune.«

»Kaj vam pride na misel, ta vendar visi trdno v zakristiji, tako trdno, da je ni mogoče sneti!« sem mu odvrnil.

»Kajne«, je dejal, »vi slike niste mogli sneti? Toda prisežem vam, da visi zdaj v mojem stanovanju!«

»Kdo pa jo je prinesel v vaše stanovanje?«

»Ne vem! Prišla je, ko me ni bilo doma. Tuj možak jo je prinesel, jo obesil na steno in odšel ne da bi povedal, kdo ga je poslal.«

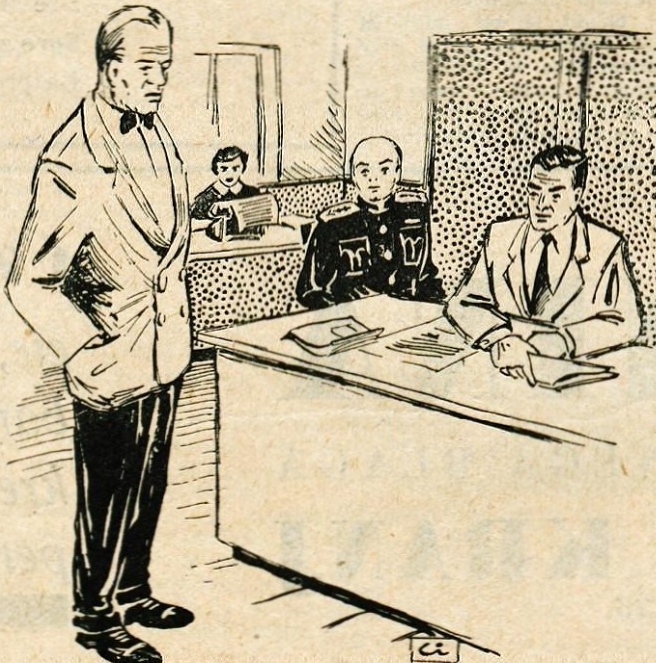
»Menda ne bo težko zvedeti, kdo mu je naročil, naj vam prinese sliko.«

9

»To je ravno tisto, da tega ne morem dognati. Nazadnje sem šel k župniku, pa tudi on ni ničesar vedel; ko sem ga vprašal, če se ne misli sklicevati, da spada slika k cerkvenemu inventarju, mi je odvrnil, da bo vesel, če se slike znebi, ker se je že davno namenil, da jo odstrani. Strašno pa je to, da portreta niti ne morem vrniti, četudi bi ga hotel!«

»Kako to?«

»Ker visi zdaj na moji steni prav tako trdno kot v zakristiji. Nerazumljivo je to, pa vendar resnično in prosim vas, obiščite me, pa se boste prepričali, da govorim resnico!«

Priznati moram, da se mi je to gradbenikovo sporočilo zelo čudno, kajti slika, o kateri sva se razgovarjala, je bila po trditvi G. A. portret sestre Agate, ene od nun, katerih mumije sva našla v grobnici. Razburjenega stavbenika sem hotel pomiriti, zato sem mu obljubil, da ga prihodnje dni obiščem. Svoje obljube pa sem se spomnil šele, ko sem konec

tega tedna šel mimo njegove hiše. Inženirja ni bilo doma, našel pa sem njegovo ženo.

»Oh, tako me veseli,« je dejala, »da ste prišli k nam; sklenila sem že, da vas poiščem. Vi ste edini znanec mojega moža, s katerim več občuje. Zelo vas cenim in upam, da boste nekoliko vplivali nanj.«

Ko sem ji potrdil, da rad storim kar je v moji moči, mi je začela s solzami v očeh tožiti, da mora biti njen mož bolan. Tako čudno zmeden hodi okrog, čez dan spregovori komaj kako besedo, ponoči pa se brez spanja premetava po postelji. Ze pred dnevi ji je obljubil, da bo vzel dopust in odpotoval, ker je utrujen od prenapornega dela, toda zdaj ga ne morem pripraviti do tega, da bi zapustil mesto.

»Moj bog, saj se o zdravniku komaj še upam spregovoriti, je v joku izbruhnila inženirjeva žena. »Pri tej besedi plane pokonci in mi očita, kot da mu prisojam nekaj ponižujočega.«

Potrdil sem gospe Bianki, da bo res pripravil njenega moža, da odpotuje. Nekaj trenutkov zatem pa je inženir prišel domov. Vesel me je pozdravil, tudi ženi je prijazno pokimal, toda zaslutil sem, da je med zakoncem nekaka senca, nek neviden vpliv, ki deluje na oba in ju razdva. Na gospo Bianco je ta vpliv deloval kot strah, na inženirja pa — mislil sem najprej, da se motim, kasneje pa sem spoznal, da imam prav — kot gnus napram njej.

To se mi je zdelo tembolj čudno, ker sem vedel, kako zelo je nekoč inženir ljubil svojo ženo. Po kratkem razgovoru o vsakdanjostih je gospa Bianka odšla, da bi mi tako dala priliko, da bi spregovoril z njenim možem o njegovem dopustu. Komaj je bila zunaj, že me je inženir prijel pod pazduho in me je peljal v spalnico.

»Pojdite,« je dejal šepetaje, »da jo boste videli!« Nad otomano je visela — nasproti posteljami — slika iz zakristije, zgrnjena zelena zavesa je visela ob njej. Slika je res bila grozljivo neprijetna, zdelo se mi je, da to obličje pripoveduje o divjih grehotah in če resnično predstavlja sestro Agato, potem je pač veren odraz vsega kar pripoveduje stara kronika o razuzdanem početju te nune.

Stopil sem k sliki z namenom, da bi jo poskusil sneti. Prijatelju inženirju sem hotel dokazati, da se morajo njegove nesmiselne domišljije umakniti resničnosti. Tedaj pa je A. planil proti meni s tako jezno kretnjo, da sem se ga ustrašil. Pahnil me je nazaj:

»Kaj pa mislite, saj je nemogoče! Zdal visi pač tam na steni in ni je sile na svetu, ki bi jo spravila stran od tam!«

Očividno je pozabil, da me je bil pred dnevi sam prosil, naj se v njegovem stanovanju prepričam o resničnosti njegovega pripovedovanja.

»Zakaj pa«, sem vprašal, »ste dali obesiti sliko ravno v spalnici? Ta obraz utegne vznemiriti še tako miroljubne sanje!«

(Dalje prihodnjič)